

Informacja dla obywateli polskich zamierzających prowadzić działalność gospodarczą i podjąć pracę na terenie RFN

Informacja uwzględnia zmiany związane z akcesją Polski do Unii Europejskiej oraz obowiązujące od 1 stycznia 2005 zmiany w ustawie imigracyjnej- Zuwanderungsgesetz.

Spis treści:

Przepływ osób

- Informacje ogólne
- Pobyt w RFN

Podejmowanie pracy

- Informacje ogólne
- Pracownicy wykwalifikowani
- Pracownicy wysoko wykwalifikowani
- Zatrudnianie „pracowników gości” dla podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych i językowych.
- Zatrudnienie sezonowe.
- Praca wakacyjna studentów.
- Praktyki studenckie.
- Zatrudnienie u niemieckich rodzin w charakterze opiekunki do dzieci „Au – pair”
- Pomoc domowa w gospodarstwach osób wymagających opieki.

Działalność gospodarcza

- Samodzielna działalność gospodarcza.
- Zawód rzemieślnika.
- Handel obwoźny.
- Samodzielny oddział przedsiębiorstwa.
- Filia przedsiębiorstwa.
- Spółki.
- Personel kierowniczy i personel kluczowy.

Świadczenie usług

- Usług transgraniczne

Nabywanie nieruchomości

Kontrola graniczna, przewóz rzeczy

Prawo jazdy, rejestrowanie i ubezpieczenie pojazdu mechanicznego

Warunki funkcjonowania inwestorów prywatnych

- Instrumenty wspierające inwestycje zagraniczne na terenie Niemiec.
 - Kapitał. Zasady otwierania rachunków bankowych i lokat (niezbędne dokumenty etc.).
 - Możliwości lokowania kapitału, nabywania papierów wartościowych.
 - Warunki uzyskiwania kredytów i pożyczek.
-

Przeptyw osb

W ramach wprowadzonej zasady „swobody przeplywu osb”, obowiazek wizowy dla obywateli Polski przybywajacych do RFN jest zniesiony. Przy przekraczaniu polsko-niemieckiej granicy nadal jednak obowiazuje kontrola osb prowadzona przez niemiecka sluzbe graniczna, podczas ktorej nalezy legitymowac sie paszportem lub dowodem osobistym. Kontrola graniczna zostanie utrzymana do czasu przystapienia Polski do Konwencji podpisanej w Schengen.

Informacje ogolne

Nalezy podkreslic na wstepie, ze od dnia 1 maja 2004 tzn. od momentu przystapienia Polski do Unii Europejskiej obywatele polscy nie podlegaja regulacji ustawy o cudzoziemcach i korzystaja w RFN z ogolnych przepisow dotyczacych pobytu obywateli Unii Europejskiej. Tym samym do obywateli Polski zastosowanie maja przepisy odnoszace sie do zasad regulujacych pobyt obywateli Unii Europejskiej z ograniczeniami wynikajacymi z Traktatu Akcesyjnego w zakresie dostepu do rynku pracy (podejmowanie zatrudnienia przez pracownikow podleglych).

W dniu 1 stycznia 2005 weszly w RFN w zycie przepisy nowej Ustawy z dnia 30 lipca 2004 roku w sprawie sterowania i ograniczaniu naplywu i w sprawie regulacji pobytu i integracji obywateli Unii Europejskiej i cudzoziemcow (Gesetz zur Steuerung und Begrenzung der Zuwanderung und zur Regelung des Aufenthalts und der Integration von Unionsburgern und Auslandern – Zuwanderungsgesetz – BGBl. 2004, I, Nr. 41). Ustawa obejmuje calokszalt przepisow tworzacych nowe zasady prawa pobytu obywateli UE i cudzoziemcow przebywajacych i przybywajacych do RFN.

Ustawa zawiera 15 artykulow, z czego dwa pierwsze stanowia dwie oddzielne ustawy:

- Ustawe o pobycie, dzialalnosci gospodarczej i integracji cudzoziemcow na terenie RFN (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet- Aufenthaltsgesetz – AufenthG),
- Ustawe o powszechnej swobodzie osiedlania sie i przemieszczania obywateli Unii Europejskiej (Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürger - Freizügigkeitsgesetz/EU – FreizügG/EU).

Ustawa obowiązuje od dnia 1 stycznia 2005 roku.

Pobyt w RFN¹

Pobyt w RFN obywateli UE i ich rodzin reguluje Ustawa o powszechnej swobodzie osiedlania się i przemieszczania obywateli Unii Europejskiej (Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürger - Freizügigkeitsgesetz/EU – FreizügG/EU).

Obywatel polski przybywający do RFN i przebywający powyżej 7 dni podlega obowiązkowi meldunkowemu i zgłoszeniu tego faktu we właściwym dla miejsca zamieszkania urzędzie meldunkowym. Nie można wskazać jednej nazwy takiego urzędu, ponieważ w każdym z krajów związkowych kompetencje urzędów określają przepisy poszczególnych systemów krajowych (np. Bürgeramt, Ordnungsamt, Einwohnermeldeamt).

Obowiązek meldunkowy spoczywa na każdej osobie niezależnie od tytułu i celu pobytu.

W przypadku osób podejmujących działalność gospodarczą na terenie RFN i rejestrujących ją w miejscowym urzędzie gospodarczym (Gewerbeamt) często jednym z warunków jest przedłożenie zaświadczenia o zameldowaniu przed dokonaniem rejestracji działalności.

W przypadku pobytu w RFN na podstawie Umowy o oddelegowaniu pracowników polskich przedsiębiorstw do realizacji umów o dzieło z dnia 31 stycznia 1990 r obowiązek ten spoczywa na pracodawcy.

W przypadku pobytów turystycznych zgłoszenia meldunkowe dokonuje się poprzez właściciela hotelu lub organizatora innej formy wypoczynku.

Jeżeli osoba zamierza przebywać dłużej niż 3 miesiące to otrzymuje przy zgłoszeniu zameldowania formularz oświadczenia-podania (niem.: Erklärung zur Ausstellung einer Bescheinigung über das gemeinschaftsrechtliche Aufenthaltsrecht), o wystawienie na podstawie §5 FreizügG/EU zaświadczenia o prawie do pobytu (Bescheinigung über das gemeinschaftsrechtliche

¹ Procedura wydania zaświadczenia na podstawie §5 Ustawy winna być ujednolicona we wszystkich krajach związkowych. Ze względu jednak na federalny system państwa i uprawnienia poszczególnych krajów związkowych do stanowienia prawa krajowego nie można wykluczyć specyfiki postępowania w konkretnych krajach. Informacja w zakresie prawa pobytu przygotowana została w oparciu o ustalenia w Urzędzie ds. Cudzoziemców w Berlinie.

Aufenthaltsrecht) stwierdzającego uprawnienie do pobytu w RFN. W oświadczeniu-podaniu wnioskodawca zapewnia, że posiada środki na utrzymanie i ubezpieczenie zdrowotne na okres wnioskowanego pobytu.

Oświadczenie nie jest weryfikowane przez władze. Jednakże w przypadkach wątpliwych urząd może domagać się, zgodnie z §5 ust. 3 i 4 Ustawy, przedstawienia wiarygodnych dowodów świadczących o posiadaniu stosownych środków finansowych zabezpieczających określony we wniosku pobyt oraz przedłożenia dowodów posiadania ubezpieczenia zdrowotnego. Niedopuszczalne jest bowiem korzystanie z miejscowego zabezpieczenia socjalnego.

Zaświadczenie wydane na podstawie §5 Ustawy zastąpiło wydawane dotychczas potwierdzenie prawa pobytu – Aufenthaltserlaubnis-EU, które będzie wystawiane jedynie członkom rodziny obywatela UE, będących obywatelami państw 3-ich. Ważne jest ono razem z dokumentem poświadczającym tożsamość.

Zaświadczenie może zostać wydane na okres maksymalnie do 5 lat.

Należy podkreślić, że zaświadczenie potwierdza jedynie prawo obywatela Unii Europejskiej do przebywania na terenie RFN, a nie jest warunkiem do korzystania z tego prawa. Tym niemniej szczególnie w początkowym okresie obowiązywania nowych przepisów oraz w przypadku osób prowadzących działalność gospodarczą sugeruje się posiadanie takiego zaświadczenia.

W uzasadnionych przypadkach wskazanych w art. art. 6-8 Ustawy możliwe jest cofnięcie obywatelowi Unii Europejskiej prawa do pobytu w RFN.

W trakcie wjazdu i pobytu na terenie RFN obywatel polski winien legitymować się paszportem lub dowodem osobistym.

Prawo do pobytu w RFN jest niezależne od zakazu podejmowania pracy przez obywateli Polski w RFN wynikającego z okresów przejściowych.

W przypadku pobytu w RFN w celu wykonywania pracy konieczne jest przed jej podjęciem uzyskanie zgody właściwej Agencji ds. Pracy (Arbeitsagentur).

Jeśli istnieją wątpliwości, czy w związku z dalszym pobytem i wykonywanymi czynnościami potrzebne będzie pozwolenie na pracę, to można zwrócić się w tej sprawie o wyjaśnienie do lokalnego urzędu pracy; można także wystąpić o stanowisko na piśmie.

Podejmowanie pracy

Informacje ogólne

RFN wprowadziła okres przejściowy w zakresie dostępu obywateli Polski do swojego rynku pracy, który będzie trwać co najmniej 2, albo 5 lub nawet 7 lat. W tym czasie nadal obowiązywać będzie ogólny przepis, że podjęcie przez obywatela polskiego pracy w Niemczech musi być poprzedzone uzyskaniem formalnego pozwolenia. Wszystkie dotychczasowe regulacje, zarówno wewnętrzne niemieckie, jak i wynikające z uzgodnień bilateralnych, umożliwiające podejmowanie pracy przed „1 maja 2004”, pozostają w mocy również po tym terminie.

Od 1 maja 2004 obywatele polscy mają „pierwszeństwo”, przed obywatelami z krajów trzecich nie będących członkami UE, w uzyskiwaniu pozwoleń na prace na stanowiskach nie obsadzonych przez obywateli obecnych 15 krajów członkowskich.

Obywatele polscy, którzy po dniu przystąpienia Polski do UE posiadają co najmniej 12 miesięczne pozwolenia na pracę w RFN uzyskują nieograniczony dostęp do rynku pracy tego kraju. Regulacja ta nie dotyczy osób z pozwoleniami na wykonywanie w RFN usług (np. w ramach umów o dzieło). Osoba, która w ten sposób uzyskała dostęp do rynku pracy, może utracić to prawo, jeśli wróci do Polski i podejmie tu pracę.

Istotne zmiany w zasadach dostępu do niemieckiego rynku pracy dla obywateli polskich wprowadził obowiązujący od 1 stycznia 2005 roku pakiet ustaw pod nazwą ustawa imigracyjna (Zuwanderungsgesetz).

Zgodnie z §13 Ustawy o powszechnej swobodzie osiedlania się i przemieszczania obywateli Unii Europejskiej (Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürger - Freizügigkeitsgesetz/EU – FreizügG/EU) utrzymane są okresy przejściowe dla obywateli państw nowych członków Unii Europejskiej wskazane w Traktacie Akcesyjnym z dnia 16 kwietnia 2003 roku. Podejmowanie zatrudnienia dopuszczalne jest po uzyskaniu zgody właściwej Agencji ds. Pracy w oparciu o przepis art. 284 ust. 1 Trzeciej Księgi Kodeksu Socjalnego (Drittes Buch Sozialgesetzbuch/SGB III).

W myśl §284 ust. 2 pozwolenie na podjęcie pracy – Arbeitserlaubnis EU- wydawane przez Agencję ds. Pracy zasadniczo na czas określony. W wyjątkowych przypadkach możliwe jest wydanie pozwolenia na czas nieokreślony.

Przed wydaniem pozwolenia Agencja ds. Pracy ma obowiązek przeprowadzić tzw. badanie rynku w oparciu o warunki wskazane w §39 Ustawy o pobycie, działalności gospodarczej i integracji cudzoziemców na terenie RFN (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet- Aufenthaltsgesetz – AufenthG)

Przepisy tej Ustawy, aczkolwiek nie regulują prawa obywateli Unii Europejskiej do podejmowania pracy na terenie RFN, a jedynie cudzoziemców z państw trzecich, w ograniczonym, enumeratywnie wyliczonych przypadkach, mają zastosowanie również do obywateli nowych państw członkowskich Unii Europejskiej.

Tak jest właśnie w przypadku §39, który określa zasady dopuszczania do rynku pracy cudzoziemców. W ust. 6 tego przepisu dopuszcza się możliwość podejmowania zatrudnienia w RFN przez obywateli nowych państw członkowskich Unii Europejskiej posiadających kwalifikacje zawodowe po uzyskaniu zgody właściwej Agencji ds. Pracy. Do zasad wskazanych w §39 odwołuje się również §19 Ustawy, wskazujący na możliwości wydania zgody na pracę dla pracowników wysoko wykwalifikowanych.

Zgodnie z §284 ust. 4 Trzeciej Księgi Kodeksu Socjalnego (Drittes Buch Sozialgesetzbuch/SGB III) w trakcie postępowania w Agencji ds. Pracy obywatele nowych państw członkowskich korzystać będą z przywileju pierwszeństwa przed obywatelami państw trzecich w ubieganiu się o to same stanowisko pracy. Zasada ta powtórzona została również w powyżej przytoczonym §39 ust. 6 Ustawy o pobycie, działalności gospodarczej i integracji cudzoziemców na terenie RFN (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet- Aufenthaltsgesetz – AufenthG), dotyczącym pracowników wykwalifikowanych..

Należy podkreślić, że generalną zasadą jest prowadzenie przez Agencję ds. Pracy przed wydaniem zgody na pojęcie przez cudzoziemca pracy w RFN badania rynku w oparciu o §39 Ustawy. Tylko w nielicznych przypadkach możliwe jest dopuszczenie do niemieckiego rynku pracy bez stwierdzenia, czy o samo to stanowisko nie ubiega się pracownik niemiecki lub innego „starego” państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Pracownicy wykwalifikowani

Założeniem przy wydawaniu przez Agencję ds. Pracy zgody na podjęcie pracy przez pracowników kwalifikowanych jest, zgodnie z §18 Ustawy o pobycie,

działalności gospodarczej i integracji cudzoziemców na terenie RFN (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet- Aufenthaltsgesetz – AufenthG), przeprowadzenie tzw. badania rynku, zmierzającego do dokonania oceny miejscowych warunków i potrzeb gospodarczo-ekonomicznych z uwzględnieniem również lokalnych uwarunkowań na rynku pracy. Warunki, jakie muszą zostać uwzględnione podczas oceny, enumeratywnie wyliczone zostały w §39 ust. 2 Ustawy.

I tak zgodnie z

- §39 ust 2 pkt 1 lit. a - zatrudnienie pracownika wykwalifikowanego nie może spowodować ujemnych skutków dla struktury zatrudnienia na rynku pracy w regionie i w danym sektorze gospodarki;
- §39 ust. 2 pkt 1 lit. b – zatrudnienie pracownika wykwalifikowanego jest możliwe o ile o dane stanowisko nie ubiega się obywatel RFN lub innego „starego” państwa członkowskiego Unii Europejskiej.

Istotną uwagą zawartą w §39 ust 2 Ustawy jest stwierdzenie, że zatrudniani pracownicy nie mogą podejmować zatrudnienia na gorszych warunkach niż pracownicy niemieccy na porównywalnym stanowisku pracy. Ich zatrudnianie możliwe jest wyłącznie za pośrednictwem Agencji ds. Pracy, a pracodawca zobowiązany jest przekazywać Agencji informacje dotyczące czasu pracy, wysokości wypłacanego wynagrodzenia i innych istotnych warunków pracy pracownika.

Na podstawie §26 ust. 2 Rozporządzenia z dnia 22 listopada 2004 roku o zasadach dopuszczenia nowo przybywających cudzoziemców do RFN w celu wykonywania pracy (Verordnung über die Zulassung von neu einreisenden Ausländern zur Ausübung einer Beschäftigung - Beschäftigungsverordnung – BeschV) dopuszcza się możliwość wydania zgody na podjęcie pracy przez mistrzów kucharskich i wyspecjalizowanych kucharzy na okres do 4 lat, przy czym kolejna zgoda na podjęcie pracy możliwa jest po upływie 3 lat, licząc od momentu opuszczenia RFN.

Specjalnie potraktowani zostali również specjaliści branży IT. Zgodnie z §27 Rozporządzenia Agencja ds. Pracy wydaje zgodę na podjęcie pracy przez specjalistów z zakresu IT, o ile posiadają wiedzę specjalistyczną lub wysokie kwalifikacje zawodowe w zakresie informatyki. Na tych samych zasadach zgodę na podjęcie pracy Agencja wydaje dla specjalistów, których wiedza, kwalifikacje i

doświadczenie mogą zostać wykorzystane w interesie publicznym. Ocena i określenie, co rozumie się przez interes publiczny należy do Agencji ds. Pracy.

Zgodnie z brzmieniem §30 Rozporządzenia Agencja ds. Pracy w porozumieniu z właściwym wojewódzkim urzędem pracy wyraża zgodę na podjęcie pracy przez obywateli polskich w charakterze opiekunki pielęgniarce/pięlegniarza osoby chorej, chorych dzieci lub osób starszych. Wymagane jest posiadanie odpowiedniego wykształcenia oraz znajomości języka niemieckiego, umożliwiającego wypełnianie powierzonych obowiązków.

Niezbędne jest pośrednictwo Wojewódzkich Urzędów Pracy i Zentralstelle für Arbeitsvermittlung w Bonn (ZAV). Również w tym przypadku dobór osób poprzedzony jest badaniem rynku przez Agencje ds. Pracy na podstawie §39 Ustawy.

Pracownicy wysoko wykwalifikowani

Zgodnie z brzmieniem §19 Ustawy o pobycie, działalności gospodarczej i integracji cudzoziemców na terenie RFN (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet-AufenthG) władze poszczególnych krajów związkowych mają prawo określić zasady udzielania zezwoleń na prace dla pracowników wysoko wykwalifikowanych.

Za takich uważa się w myśl §19 ust. 2 Ustawy:

- naukowców mogących się wykazać szczególnie fachowa wiedza,
- nauczycieli i pracowników naukowych pełniących szczególne funkcje lub
- specjalistów i personel kierowniczy ze szczególnym doświadczeniem, którzy otrzymują wynagrodzenie nie mniejsze niż wynosi podwojona kwota granicy podstawy obliczania składki (Beitragsbemessungsgrenze) na ustawowe ubezpieczenie chorobowe;

W roku 2004 granica podstawy obliczania składki na ubezpieczenie zdrowotne wyznaczona została na poziomie 3.478,50 Euro/brutto na miesiąc.

Zgodnie z §1 Rozporządzenia z dnia 22 listopada 2004 roku o zasadach dopuszczenia nowo przybywających cudzoziemców do RFN w celu wykonywania pracy (Verordnung über die Zulassung von neu einreisenden Ausländern zur Ausübung einer Beschäftigung - Beschäftigungsverordnung - BeschV) w

nawiązaniu do §§2-16 Rozporządzenia wskazane zostały przypadki, w których nie wymagana jest zgoda Agencji ds. Pracy w oparciu o badanie rynku pracy.

Do najistotniejszych należy zaliczyć wskazane w:

- §7 ust2 - członkowie zespołów muzycznych i artystycznych, o ile działalność nie przekracza 3 miesiące w okresie 12 miesięcy;
- §8 – dziennikarze, o ile ich działalność została zgłoszona do Rządowego Centrum Prasy i Informacji;
- §10 – praca studentów podczas wakacji, o ile nie przekracza 3 miesięcy w okresie 12 miesięcy, a jednocześnie jest wynikiem pośrednictwa pracy przez Agencję;
- §11-wysłanie pracowników w celu przeprowadzenia montażu, demontażu lub napraw gwarancyjnych, o ile pobyt nie przekracza 3 miesięcy w ciągu 12 miesięcy.

Pracownicy wysoko wykwalifikowani należą do tej grupy, która jest dodatkowo uprzywilejowana w przypadku zamiaru osiedlenia się w RFN w celu prowadzenia działalności gospodarczej. W tym przypadku zgodnie z §3 Rozporządzenia z dnia 22 listopada 2004 roku o zasadach dopuszczenia nowo przybywających cudzoziemców do RFN w celu wykonywania pracy (Verordnung über die Zulassung von neuereisenden Ausländern zur Ausübung einer Beschäftigung - Beschäftigungsverordnung – BeschV) nie jest wymagane przeprowadzanie przez Agencję ds. Pracy badania rynku. na podstawie § 39 Ustawy o pobycie, działalności gospodarczej i integracji cudzoziemców na terenie RFN (Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet- Aufenthaltsgesetz – AufenthG).

W przypadku tej samej jednak grupy wysoko wykwalifikowanych pracowników podjęcie pracy w charakterze pracobiorcy zgodnie z §§25-31 Rozporządzenia obowiązują zasady ogólne, a więc obowiązek zgody Agencji ds. Pracy po przeprowadzeniu badania rynku.

Zatrudnienie "pracowników gości" dla podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych i językowych.

Na podstawie umowy między Rządem Republiki Federalnej Niemiec a Rządem Rzeczypospolitej Polskiej z 7 czerwca 1990 r. w sprawie zatrudnienia pracowników gości w celu podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych i językowych (pracowników-gości) (Arbeitnehmergäste) obywatele polscy mogą, na zasadzie

wzajemności, podejmować pracę w Niemczech na okres 12 miesięcy z możliwością przedłużenia o kolejne 6 miesięcy.

Pracownicy-goście mogą podejmować pracę tylko w swoim, wyuczonym zawodzie; w wyjątkowych przypadkach dopuszcza się uznanie 3-letniego doświadczenia zawodowego za równoznaczne z ukończeniem kształcenia zawodowego.

Jednostkami koordynującymi są po stronie niemieckiej Centralny Urząd Pośrednictwa Pracy (Zentralstelle für Arbeitsvermittlung, ZAV) w Bonn, a po stronie polskiej Ministerstwo Gospodarki i Pracy, które w tym zakresie współpracuje z Wojewódzkimi Urzędami Pracy. Kandydaci ubiegający się o zatrudnienie w charakterze pracownika-gościa powinni zwracać się do Urzędów Pracy właściwych dla miejsca zamieszkania, gdzie otrzymają niezbędne informacje i formularze zgłoszeniowe.

Wymagania stawiane kandydatom:

- wiek od 18 do 40 lat (w odniesieniu do wieku nie dopuszcza się żadnych wyjątków), wykształcenie zawodowe i odpowiednia praktyka, z reguły dwuletnia, lub co najmniej 3-letnie doświadczenie zawodowe/praktyczne w zawodzie (o dopuszczeniu ubiegać mogą się pracownicy wszystkich grup zawodowych z wykształceniem wyższym lub bez wykształcenia wyższego, o ile spełniają postawione warunki);
- zadawalająca znajomość języka niemieckiego;
- jako pracownicy-goście dopuszczane są tylko te osoby, które nigdy wcześniej nie podejmowały w Niemczech zatrudnienia w charakterze pracownika-gościa.

Nie przewiduje się możliwości sprowadzenia członków rodziny.

Formalności do załatwienia w Polsce:

- złożenie podania o pracę w urzędzie pracy w miejscu zamieszkania, skąd otrzymuje się formularz zgłoszeniowy i informator. Formularz zgłoszeniowy należy wypełnić w języku niemieckim i dołączyć do niego następujące dokumenty:
- świadectwo kształcenia zawodowego lub świadectwa 3-letniej praktyki zawodowej w dziedzinie, który jest przedmiotem wniosku (z uwierzytelnionym tłumaczeniem);

- życiorys w języku niemieckim z podaniem ukończonych szkół i zdobytego doświadczenia zawodowego;
- świadectwa pracy (z uwierzytelnionym tłumaczeniem);
- dokument o niekaralności;
- 2 aktualne zdjęcia;
- wynik testu językowego przeprowadzonego przez uznanego nauczyciela lub tłumacza języka niemieckiego;
- umowa o pracę lub pisemna zgoda pracodawcy na zatrudnienie – o ile kandydat już je posiada.

Pracownicy-goście nie mogą być zatrudniani przez osoby prywatne (gospodarstwa domowe).

Po stronie Niemiec pośrednictwem w zakresie pracowników-gości zajmuje się wyłącznie ZAV. Na życzenie niemieckich pracodawców ZAV przesyła im dane o kandydatach. Pracodawca może także wystąpić o zatrudnienie konkretnej osoby z Polski. W takim przypadku kandydat po otrzymaniu umowy o pracę, bezpośrednio od pracodawcy, we własnym zakresie załatwia w Polsce w/w formalności.

ZAV nie udzieli zgody na pracę jeżeli załatwianie takiej umowy o pracę odbywa się za pośrednictwem niemieckiej lub zagranicznej prywatnej agencji.

Pośrednictwo ZAV jest dla obywateli polskich bezpłatne.

Podstawą otrzymania zgody na pracę jest umowa o pracę. Powinna ona uwzględniać następujące kwestie:

- pracownik-gość powinien być zatrudniony jako specjalista, a nie jako personel pomocniczy;
- okres zatrudnienia powinien wynosić co najmniej 1 rok;
- tygodniowa liczba godzin pracy powinna odpowiadać uregulowaniom taryfowym lub zwyczajowym w danej branży - w wymiarze pełnego etatu;
- prawa do urlopu;
- wynagrodzenie brutto, odpowiadające uregulowaniom taryfowym (najczęściej wysokość odpowiada wynagrodzeniu w pierwszym roku zatrudnienia);
- obowiązek zapewnienia przez pracodawcę zakwaterowania;

Pracownik podlega w Niemczech obowiązkowi ubezpieczenia społecznego oraz zobowiązany jest do zawarcia miejscowej umowy ubezpieczenia zdrowotnego.

W ramach procedury uzyskania pozwolenia na pracę, lokalny urząd pracy w Polsce wysyła komplet dokumentów kandydata do Ministerstwa Gospodarki i Pracy, które z kolei przekazuje je do ZAV. Między ZAV a polskimi urzędami współpracującymi istnieje porozumienie, że każdy kandydat musi wziąć udział w rozmowie kwalifikacyjnej. Po spełnieniu wszystkich wymagań ZAV wysyła zaświadczenie o dopuszczeniu do pracy w charakterze pracownika-gościa wraz z umową o pracę do urzędu w Polsce, celem przekazania kandydatowi. W przypadku odpowiednich uzgodnień ZAV może przesłać zaświadczenie bezpośrednio kandydatowi.

Po otrzymaniu zaświadczenia osoba podejmująca pracę może pojechać do Niemiec. Zaraz po przyjeździe należy załatwić formalności meldunkowe, m.in. w celu otrzymania karty podatkowej, i wystąpić do urzędu o zaświadczenie o prawie do pobytu. Niemiecki pracodawca musi zgłosić pracownika-gościa do miejscowego ubezpieczenia socjalnego.

Dopuszczenie do pracy upoważnia do zatrudnienia u konkretnego pracodawcy, na konkretnym stanowisku i nie może być przenoszone na innych pracodawców.

Adresy kontaktowe:

Bundesagentur für Arbeit
Zentralstelle für Arbeitsvermittlung (ZAV)
Internationale Arbeitsvermittlung – 241.10/11
53107 Bonn
tel. +49-228/713-1326
fax: +49-228/713-270 1166
E-mail: Bonn-ZAV.osteuropa@arbeitsamt.de

Pracownicy branży hotelarsko-gastronomicznej podejmują kontakt z:

ZIHOGA

(Zentrale und Internationale Management- und Fachvermittlung
für Hotel- und Gaststättenpersonal)

53107 Bonn

tel. +49-228/713-1237 lub 1273 – pracownicy recepcji, administracji, sprzedaży,
służby hotelowej);

+49-228/713-1225 lub 1167 – pracownicy kuchenni;

+49-228/713-1406 lub 1072 – personel sprzątający;

fax: +49-228/713-1222

E-mail: Bonn-ZAV.zihoga@arbeitsamt.de

Zatrudnienie sezonowe

Zgodnie z §18 Rozporządzenia z dnia 22 listopada 2004 roku o zasadach dopuszczenia nowo przybywających cudzoziemców do RFN w celu wykonywania pracy (Verordnung über die Zulassung von neuereisenden Ausländern zur Ausübung einer Beschäftigung - Beschäftigungsverordnung – BeschV) możliwe jest podjęcie pracy sezonowej.

Minimalna liczba godzin zatrudnienia w tygodniu wynosi 30 godzin, przy założeniu pracy przynajmniej przez 6 godzin dziennie. W porównaniu z dotychczasowymi przepisami, od 1 stycznia 2005 limit okresu zatrudnienia uległ wydłużeniu do 4 miesięcy w roku kalendarzowym.

Przy uzyskiwaniu zgody na podjęcie pracy sezonowej utrzymana została dotychczasowa procedura i pośrednictwo Wojewódzkich Urzędów Pracy oraz Zentralstelle für Arbeitsvermittlung w Bonn (ZAV).

Jednocześnie ograniczono możliwość zatrudniania w jednym zakładzie pracowników sezonowych do 8 miesięcy w roku kalendarzowym. Ograniczenie to nie obowiązuje zakładów przetwórstwa owocowego, warzywnego, winnic, uprawy chmielu oraz tytoniu.

W związku ze zmianami wprowadzonymi po 1 stycznia 2005 nie jest konieczne uzyskanie pozwolenia na pobyt, a jedynie wypełnienie obowiązku meldunkowego po przybyciu do RFN i uzyskanie przed podjęciem pracy pozwolenia na pracę we właściwej Agencji ds. Pracy

Osoby, które ukończyły 18 rok życia, mogą podjąć pracę sezonową w następujących branżach:

- rolnictwo, ogrodnictwo, sadownictwo, uprawa winorośli, szkółkarstwo, chów zwierząt;- świadczenie usług na bazie rolnictwa, ogrodnictwa i hodowli zwierząt;
- leśnictwo;
- przetwórstwo owoców i warzyw;
- tartaki i zakłady przetwórstwa drzewnego;
- gastronomia i hotelarstwo (w tym kempingi) ale z wyłączeniem nocnych klubów i lokali rozrywkowych;

- obsługa objazdowych imprez widowiskowych (Schaustellergehilfen), jak jarmarki, kiermasze, wesole miasteczka, festyny strzeleckie, sklepy objazdowe, strzelnice objazdowe, gastronomia pod namiotem, loterie i gry fantowe, cyrk, inne imprezy okolicznościowe.

Dopuszcza się wykonywanie pracy przez okres maksymalnie **czterech miesięcy w roku kalendarzowym**. Do dziewięciu miesięcy w roku mogą pracować osoby zatrudnione przy objazdowych imprezach widowiskowych.

Niemieccy pracodawcy zgłaszają zapotrzebowania na polskich pracowników sezonowych do miejscowych urzędów pracy (Agentur für Arbeit) w formie ogólnej, anonimowej oferty (nichtnamentliche Anforderung) lub w formie deklaracji zatrudnienia, na druku (Einstellungszusage/Arbeitsvertrag), jeśli występują o określone osoby podając ich nazwiska. Urzędy po sprawdzeniu zgłoszeń, między innymi pod względem stawek płacowych i warunków zakwaterowania, składają przyrzeczenie udzielenia pozwolenia na pracę. Następnie zgłoszenia kierowane są do ZAV a stąd przekazywane do Polski, gdzie trafiają do Wojewódzkich Urzędów Pracy i dalej do potencjalnych pracobiorców. W przypadku zapotrzebowania anonimowego, w ramach którego dopiero wyszukuje się kandydata, czynnikami decydującymi o wyborze są kwalifikacje zawodowe kandydata i jego znajomość języka niemieckiego. Nie są natomiast sprawdzane kwalifikacje osób wymienianych w imiennych deklaracjach zatrudnienia. Taka deklaracja po podpisaniu przez polskiego pracobiorcę staje się umową o pracę.

Czas trwania załatwienia formalności wynosi w przypadku umów imiennych średnio od 2 do 3 miesięcy; w przypadku zgłoszeń anonimowych 2 – 3 tygodnie dłużej.

W przypadku zatrudnienia osób do obsługi objazdowych imprez widowiskowych na okres dłuższy niż trzy miesiące, potrzebne jest, po przyjeździe do Niemiec, zgłoszenie tego faktu w urzędzie i uzyskanie zaświadczenia o prawie do pobytu.

W każdym przypadku konieczne jest uzyskanie pozwolenia na pracę przed przystąpieniem do jej wykonywania. O pozwolenie na pracę występują niemiecki pracodawca.

Polscy pracownicy sezonowi nie mogą być zatrudnieni na warunkach mniej korzystnych aniżeli porównywalni pracownicy niemieccy. Wynagrodzenie polskich pracowników sezonowych winno odpowiadać uregulowaniom taryfowym lub płacy

odpowiedniej dla danego rejonu. W zakresie czasu pracy obowiązują przepisy ustawy o czasie pracy.

Polscy pracownicy podlegają zasadniczo obowiązkowi ubezpieczenia w ramach niemieckiego ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego.

Znajomość języka niemieckiego nie jest warunkiem podjęcia pracy sezonowej, jednak może mieć znaczenie dla pozytywnego załatwienia formalności pośrednictwa.

Pracodawca ma obowiązek zapewnić pracownikowi sezonowemu dogodne warunki mieszkaniowe, odpowiednie pod względem cenowym i wymagań socjalnych.

Uwagi dotyczące ewidentnych naruszeń umów, np. brak odpowiednich warunków socjalnych należy zgłaszać we właściwych urządach pracy w Niemczech.

Po ukończeniu pracy sezonowej pracownicy otrzymują pisemne potwierdzenie zatrudnienia dla urzędu w Polsce.

Praca wakacyjna studentów

O praktyki mogą ubiegać się studenci studiów stacjonarnych na uczelniach wyższych, w wieku 18–30 lat. Od kandydatów oczekuje się dobrej lub nawet bardzo dobrej znajomości języka niemieckiego oraz doświadczenia z ewentualnej, wcześniejszej pracy. Zatrudnienie nie może trwać dłużej niż 3 miesiące i musi przypadać na okres oficjalnych wakacji międzysemestralnych w Polsce. Ważnym warunkiem otrzymania pracy jest kontynuowanie studiów po przerwie wakacyjnej.

Oferta pracy wakacyjnej dotyczy wykonywania czynności pomocniczych w branży hotelarsko-gastronomicznej, w rolnictwie, przy sprzątanii budynków i urządzeń przemysłowych oraz w zakresie montażu przemysłowego. Oczekuje się, że kandydaci będą odpowiednio przygotowani do obciążenia fizycznego podczas pracy.

Pracę wakacyjną można podjąć wyłącznie za pośrednictwem ZAV, który współpracuje z Wojewódzkimi Urzędami Pracy w Polsce.

Formularze wniosków dostępne są w Polsce w Wojewódzkich Urzędach Pracy. Do wniosku należy dołączyć zaświadczenie z uczelni wg wzoru ZAV, potwierdzające wpis na listę studentów, czas trwania przerwy wakacyjnej oraz fakt kontynuowania nauki po wakacjach oraz certyfikat znajomości języka.

Wnioskowany okres zatrudnienia nie może być krótszy niż 8 tygodni. Określenie we wniosku możliwie elastycznego okresu oraz charakteru zatrudnienia zwiększa znacznie szanse na uzyskanie miejsca pracy.

O ostatecznym terminie składania dokumentów informują Wojewódzkie Urzędy Pracy. Nabór kandydatów w Wojewódzkich Urzędach Pracy w Polsce trwa z reguły od października do końca lutego.

Do pracy można przystąpić dopiero po otrzymaniu z ZAV zaświadczenia o zwolnieniu z obowiązku uzyskania pozwolenia na pracę. Wynagrodzenie winno odpowiadać uregulowaniom taryfowym lub miejscowym stawkom płacowym (przedział ok. 5,0 – 8,0 euro za godzinę). Polscy studenci nie mogą być zatrudniani w RFN na warunkach mniej korzystnych, aniżeli pracownicy niemieccy, wykonujący porównywalne prace.

W ciągu 8 dni po przybyciu do Niemiec studenci mają obowiązek zameldowania się we właściwym terenie urzędzie meldunkowym. Studenci podlegają ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu. Dalszych informacji w sprawie podatku od płac udzielają miejscowe urzędy podatkowe.

Na okres zatrudnienia w Niemczech studenci powinni zawrzeć w Polsce ubezpieczenie, gwarantujące pokrycie ewentualnych kosztów leczenia.

Koszty podróży i zakwaterowania ponoszą studenci. W wielu przypadkach – szczególnie w rolnictwie i hotelarstwie - pracodawca zapewnia zakwaterowanie lub pomaga w jego znalezieniu.

Badania lekarskie w celu podjęcia pracy wakacyjnej nie są konieczne, jednak w pojedynczych przypadkach – np. przy pracy w gastronomii i przemyśle spożywczym lub przy opiece nad chorymi – studenci muszą poddać się na własny koszt badaniom lekarskim w Niemczech.

Należy brać pod uwagę, że wysokość zarobków uzyskiwanych z pracy wakacyjnej nie pozwala na poczynienie oszczędności. Ponieważ wypłata następuje z reguły na koniec miesiąca, konieczne jest posiadanie środków własnych, pozwalających na utrzymanie się w początkowym okresie pobytu. Należy także uwzględnić fakt, że w Niemczech trudno jest znaleźć tanie zakwaterowanie.

Praktyki studenckie

W przeciwieństwie do pracy wakacyjnej praktyka musi być ściśle powiązana z kierunkiem studiów i odpowiednio kierowana merytorycznie przez niemieckiego pracodawcę na podstawie przedłożonego planu.

Praktyka może trwać maksymalnie 6 miesięcy a minimalna wysokość wynagrodzenia za praktykę powinna być zgodna z regulacjami krajowej ustawy o stypendiach (Bundesausbildungsförderungsgesetz, Bafög), i wynosić około 560 € miesięcznie.

Pozwolenia na odbycie praktyki studenckiej w Niemczech może jedynie udzielić ZAV, w ramach studenckich programów międzynarodowych lub akcji dla osób indywidualnych.

Procedura:

- pracodawca wysyła pismo do ZAV w Bonn zawierające krótki opis działalności firmy, plan tematyczny i czasowy praktyki wraz z określeniem specjalisty-opiekuna, życiorys studenta (w formie tabelarycznej), oryginał zaświadczenia stwierdzającego wpis na listę studentów na uczelni w Polsce wraz z podaniem kierunku studiów (w języku niemieckim lub angielskim), informację o wysokości wynagrodzenia.
- po sprawdzeniu dokumentów przez ZAV, pracodawca otrzymuje niezbędne formularze, które po wypełnieniu odsyła do ZAV;
- ZAV wydaje pracodawcy zaświadczenie o zwolnieniu studenta z obowiązku uzyskania pozwolenia na pracę;
- oryginał zaświadczenia pracodawca przesyła do studenta (zaświadczenie student powinien otrzymać przynajmniej na sześć tygodni przed terminem rozpoczęcia praktyki);
- wniosek o pozwolenie na pobyt wraz z w/w zaświadczeniem składany jest konsulacie niemieckim w Polsce.

Ważne uwagi:

- praktykant musi uzyskać formalne zwolnienie z obowiązku uzyskiwania pozwolenia na pracę; procedurę przeprowadza ZAV;
- ZAV rozpoczyna procedurę sprawdzającą zasadność wniosku dopiero po otrzymaniu oryginałów wszystkich niezbędnych dokumentów;

- nie dopuszcza się praktyk będących wynikiem pośrednictwa osób trzecich, nie uznanych przez Federalną Agencję Pracy (Bundesagentur für Arbeit) za organizacje wymiany studenckiej o zasięgu międzynarodowym.

Zatrudnienie u niemieckich rodzin w charakterze opiekunki do dzieci „Au – pair”

Podobnie, jak na podstawie dotychczasowych przepisów utrzymana została możliwość podjęcia pracy w charakterze Au-pair. Warunkiem niezbędnym jest uzyskanie pozwolenia na podjęcie pracy. Zezwolenie wydawane jest na okres do 12 miesięcy. Wymogiem zasadniczym jest podstawowa znajomość języka niemieckiego i wiek nie przekraczający 25 roku życia. W rodzinie przyjmującej przynajmniej jedna z osób dorosłych musi posiadać obywatelstwo niemieckie i na co dzień winno używać się języka niemieckiego. Za rodzinę uznaje się pary lub osoby samodzielnie wychowujące przynajmniej jedno dziecko.

W związku ze zmianami wprowadzonymi po 1 stycznia 2005 nie jest konieczne uzyskanie pozwolenia na pobyt, a jedynie wypełnienie obowiązku meldunkowego po przybyciu do RFN i uzyskanie przed podjęciem pracy pozwolenia na prace we właściwej Agencji ds. Pracy

Przy ubieganiu się o zatrudnienie w takim charakterze poleca się korzystanie z agencji pośrednictwa, która starannie dobiera rodzinę goszczącą i pomaga w rozwiązywaniu problemów na miejscu.

Wymagania:

- wiek przynajmniej 17 lat, opiekunki z krajów spoza UE nie powinny być starsze niż 25 lat;
- podstawowa znajomość języka niemieckiego;
- ewentualnie, w zależności od potrzeb, prawo jazdy na samochód osobowy.

Au-pair mieszka i pracuje u rodziny. Umowa o pracę najczęściej zawarta jest na okres 10 do 12 miesięcy (rzadziej na krócej niż 6 miesięcy).

Warunkiem podjęcia pracy jest uzyskanie pozwolenia na pracę i na pobyt. Pozwolenie na pracę pobiera się, zaraz po przyjeździe, a więc przed podjęciem pracy, z miejscowego urzędu pracy (Agentur für Arbeit). Koszty ubezpieczenia zdrowotnego oraz od nieszczęśliwych wypadków pokrywa rodzina goszcząca. Ponadto rodzina zapewnia wyżywienie oraz oddaje do dyspozycji oddzielny pokój.

Adresy agencji Au-pair w Niemczech można znaleźć na stronie internetowej <http://www.au-pair-agenturen.de>

Nie istnieje jednolity system pobierania opłat za pośrednictwo. Agencje pobierają prowizję od rodziny goszczącej, od Au-pair lub od obydwu stron. Wysokość prowizji dla rodziny goszczącej nie powinna przekraczać 12% rocznego ich dochodu, a dla Au-pair kwoty 150 Euro plus 15 Euro za opłaty manipulacyjne.

Pomoc domowa w gospodarstwach osób wymagających opieki

Na podstawie §21 Rozporządzenia z dnia 22 listopada 2004 roku o zasadach dopuszczenia nowo przybywających cudzoziemców do RFN w celu wykonywania pracy (Verordnung über die Zulassung von neuereisenden Ausländern zur Ausübung einer Beschäftigung - Beschäftigungsverordnung – BeschV) po przerwie ponownie wprowadzono możliwość podejmowania pracy w RFN w charakterze pomocy domowej dla osób wymagających opieki w rozumieniu Jedenastej Księgi Kodeksu Socjalnego/ SGB XI. Za taką uznaje się osobę posiadającą zaświadczenie o stopniu wymaganej opieki 1-3.

Wymagane jest posiadanie odpowiedniego wykształcenia oraz znajomości języka niemieckiego umożliwiającego wypełnianie powierzonych obowiązków.

Osoba zatrudniana jest na okres do 3 lat, przy czym w trakcie pobytu możliwe jest uzyskanie zgody na zmianę pracodawcy.

Ponowne ubieganie się o wydanie pozwolenia w charakterze pomocy domowej po powrocie do kraju możliwe jest dopiero po upływie okresu czasu równego pobytowi w RFN (np. jeżeli pobyt wynosił 3 lata należy 3 lata mieszkać w kraju, by ponownie ubiegać się o zezwolenie).

O uzyskanie pozwolenia na pracę w charakterze pomocy domowej mogą ubiegać się osoby, które ukończyły 18 rok życia. Znajomość języka niemieckiego i posiadanie kwalifikacji nie będzie brane pod uwagę przy przyznawaniu zezwolenia, ale należy podkreślić, że może być elementem ocenianym jako atut kandydatki/kandydata. Pracodawca może zgłosić zapotrzebowanie imienne lub anonimowe do właściwej Agencji ds. Pracy w RFN. Tydzień pracy wynosi minimum 38,5 godziny, a stawka wynagrodzenia winna podpowiadać warunkom miejscowym. Pracodawca jest zobowiązany do zapewnienia warunków mieszkaniowych i wyżywienia dla osoby zatrudnionej. Wysokość minimalnej kwoty przeznaczonej na utrzymanie wyznaczana jest co roku. Na rok 2005 ustalona ona została na poziomie 365,37 Euro brutto na miesiąc.

Osoby zatrudniane podlegają pełnemu obowiązkowi ubezpieczenia w RFN na zasadach, jakich podlegają miejscowi pracownicy (składka na ubezpieczenie chorobowe, rentowe, wypadkowe, dodatek opiekuńczy i bezrobotnych).

Postępowanie związane z rekrutacją jest bezpłatne. Właściwe są urzędy pracy. W zależności od tego czy zaproszenie jest imienne, czy anonimowe postępowanie może trwać odpowiednio do 5 lub do 7 tygodni.

Po przybyciu do RFN należy zgłosić się do właściwego urzędu meldunkowego i dokonać formalności meldunkowych, a przed podjęciem pracy uzyskać pozwolenie na pracę z właściwej terytorialnie Agencji ds. Pracy.

Osoba ubiegająca się o pozwolenie na prace w charakterze pomocy domowej inna będzie wypełnić wniosek według wzoru stanowiącego załącznik do niniejszej informacji. Wnioski są również dostępne pod adresem internetowym Federalnej Agencji Pracy: http://www.arbeitsagentur.de/content/de_DE/hauptstelle/a-04/importierter_inhalt/pdf/mb_Haushaltshilfenvermittlung.pdf

Należy podkreślić, że w sytuacji uzyskania przez osobę zgody na podjęcie w RFN pracy przed okres co najmniej 12 miesięcy, osoba taka oraz członkowie jej rodziny uzyskują prawo do nieograniczonego pozwolenia na podjęcie pracy w RFN, a tym samym dostęp do rynku pracy we wszystkich krajach Unii Europejskiej.

Działalność gospodarcza

Obywatel polski ma prawo do podjęcia i prowadzenia w Niemczech samodzielnej działalności gospodarczej oraz do zakładania i prowadzenia przedsiębiorstw, zwłaszcza spółek niezależnie od wysokości udziału wniesionego do spółki kapitału własnego.

Samodzielna działalność gospodarcza

Osoba prowadząca w Niemczech samodzielną działalność zarobkową (selbstständige Erwerbstätigkeit) stanowi jednoosobowe przedsiębiorstwo (Einzelunternehmen) podlegające regulacjom Kodeksu Cywilnego (Bürgerliche Gesetzbuch BGB). Zasady rejestracji i działalności gospodarczej reguluje Ustawa o prowadzeniu działalności gospodarczej – Gewerbeordnung (GewO) Przedsiębiorstwo jednoosobowe nie musi być wpisane do rejestru handlowego i nie prowadzi pełnej księgowości (ksiąg handlowych) ani nie sporządza bilansu.

W zależności od rodzaju działalności gospodarczej, jej wykonywanie może być warunkowane:

- posiadaniem koncesji, np. w: gastronomii, transporcie, handlu obwoźnym, ubezpieczeniach, ochronie, usługach dla osób niedołączonych, handlu bronią, produkcji lekarstw;
- od uznania, w przypadku niektórych rodzajów rzemiosła, kwalifikacji rzemieślniczych na poziomie niemieckiego świadectwa mistrzowskiego;
- od uznania kwalifikacji zawodowych osób wykonujących niektóre wolne zawody, i/lub spełnienia określonych warunków finansowych.

Przybywając do Niemiec w celu rozpoczęcia działalności gospodarczej, a więc z zamiarem pobytu dłuższym niż siedem dni należy niezwłocznie dokonać formalności meldunkowych i uzyskać zaświadczenie o prawie pobytu zgodnie z procedurą wskazaną na wstępie opracowania, w części dotyczącej pobytu w RFN. Następnie, po wytypowaniu lokalu na siedzibę przedsiębiorstwa można oficjalnie zgłosić działalność gospodarczą w urzędzie ds. gospodarczych (Gewerbeamt/Wirtschaftsamt), właściwym dla miejsca siedziby przedsiębiorstwa. W większych miastach, np. w Berlinie poszczególne dzielnice posiadają odrębne urzędy ds. gospodarczych. Zgłoszenia dokonuje się na urzędowym formularzu (Gewerbe-Anmeldung).

W trakcie rejestracji działalności sugerowana jest obecność w urzędzie - w przypadku bariery językowej – w obecności osoby ze znajomością języka niemieckiego. W urzędach niechętnie widziane są osoby dostarczające wypełnione już formularze bez osobistego stawiennictwa osoby wymienionej we wniosku.

Urzędy zwracają też uwagę na fakt rejestrowania działalności gospodarczej w jednym lokalu (jedna siedziba) przez kilka osób, co narusza przepisy ustawy o działalności gospodarczej (Gewerbeordnung- GwO).

Jeśli prowadzenie działalności wiąże się z koniecznością otrzymania koncesji i/lub uznania kwalifikacji to formalności te należy załatwić jeszcze przed dokonaniem zgłoszenia. Uzyskaną dokumentację załącza się do zgłoszenia. Szczególnie istotne znaczenie ma kontakt z Izbą Rzemieślniczą w przypadku zawodów rzemieślniczych.

Do formularza należy dołączyć kopie dokumentu (paszport), poświadczenie zameldowania oraz uiścić opłatę urzędową. Rejestracja działalności gospodarczej nie wymagającej koncesji wiąże się z opłatą 26 €. Wszelkie zmiany dokonywane w

rejestrze prowadzonym w urzędzie gospodarczym w odniesieniu do zarejestrowanej działalności takich jak zmiana adresu siedziby lub zakresu działania wiąże się z opłatą w wysokości 20 €. W przypadku stwierdzenia przez urząd gospodarczy, że osoba zobowiązana do zgłoszenia zmian w rejestrze nie dopełniła tego obowiązku możliwe jest nałożenie na nią kary porządkowej.

W formularzu zgłoszenia działalności należy możliwie konkretnie wskazać zakres prowadzonej działalności – w przypadku działalności handlowej należy określić przedmiot handlu.

Urząd ds. gospodarczych z reguły we własnym zakresie informuje o utworzeniu przedsiębiorstwa kolejne instytucje:

- urząd skarbowy;
- branżowa kasa chorych (Berufsgenossenschaft);
- urząd statystyczny kraju związkowego;
- izbę rzemieślniczą, w przypadku wykonywania zawodów rzemieślniczych;
- izbę przemysłowo handlową;
- sąd rejestrowy.

Zaleca się samodzielne nawiązanie kontaktu z powyższymi instytucjami aby wyjaśnić ewentualne wątpliwości i przyspieszyć w ten sposób załatwianie formalności.

Z urzędu skarbowego otrzymuje się numer identyfikacji podatkowej.

Wypełniając odpowiedni formularz podaje się wartość przewidywanego obrotu i planowany zysk. Od tych wartości urząd w początkowym okresie naliczy podatek dochodowy i podatek przemysłowy (Gewerbsteuer).

W przypadku wielu zawodów ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków w danym towarzystwie ubezpieczeniowym jest obowiązkowym. Jeśli takiego obowiązku nie ma, to można się w tym zakresie ubezpieczyć dobrowolnie.

Należy podkreślić, że prowadzenie działalności gospodarczej wiąże się z koniecznością odprowadzania regularnie podatków, opłat i składek na zasadach równych z obywatelami niemieckimi. Należności te należy uiszczać również w okresie, kiedy ta działalność nie jest prowadzona.

W związku z powyższym należy każdorazowo rozważyć w przypadku dłuższych przerw w prowadzeniu działalności jej wyrejestrowanie. Również w przypadku zakończenia działalności gospodarczej i powrotu do kraju bezwzględnie należy

wyrejestrować działalność. Wyrejestrowanie działalności gospodarczej nie podlega opłacie.

Wyrejestrowanie działalności pomoże uniknąć roszczeń instytucji uprawnionych do świadczeń związanych z jej prowadzeniem.

Zawód rzemieślnika

Wykonywanie zawodu rzemieślnika w RFN określone jest przepisami ustawy o rzemiośle (Handwerksordnung - HwO). Rozróżnia się rzemiosło właściwe, podlegające obowiązkowi posiadania tytułu mistrzowskiego, wymienione w załączniku „A” ustawy oraz zawody rzemieślnicze i pokrewne rzemiosłu właściwemu, zawarte w załączniku „B” (np. suszenie budynków, kładzenie podłóg), do których wykonania nie jest potrzebne posiadanie uprawnień mistrzowskich. Dla prowadzenia działalności rzemieślniczej trzeba uzyskać, w zależności od wykonywanego zawodu wpis do rejestru rzemiosła właściwego (Handwerksrolle) względnie wpis na listę zakładów z działalnością zbliżoną do rzemieślniczej.

Osoba mająca wykonywać zawód/zawody z załącznika „A” winna uzyskać z miejscowej izby rzemieślniczej kartę rzemieślniczą (Handwerkskarte). Lista zawodów wymienionych w załączniku „A” zawarta jest na końcu opracowania.

W tym celu trzeba przedłożyć dokumenty świadczące o posiadanych kwalifikacjach zawodowych w formie świadectw, dyplomów i zaświadczeń o praktyce zawodowej. Kwalifikacje mogą być uznane poprzez udokumentowanie 6-letniej samodzielnej praktyki w danym zawodzie lub 6-letniej pracy, również w tym zawodzie, na stanowisku kierownika zakładu. W przypadku odbycia trzyletniego, konkretnego i uznawanego przez państwo kształcenia zawodowego, lub odbycia 5-letniej praktyki jako pracownik zależny, w/w okres może być skrócony do lat trzech.

Poświadczenia charakteru i okresu wykonywania działalności dla obywateli polskich wydaje:

Ministerstwo Gospodarki i Pracy
Departament Rozwoju Przedsiębiorczości
Plac trzech Krzyży3/5
00-507 Warszawa
Tel.: (+48 22) 693 57 61
Fax: (+48 22) 693 40 23

W przypadku rejestracji rzemieślniczej działalności gospodarczej w urzędzie gospodarczym (Gewerbeamt) do urzędowego formularza zgłoszenia należy m.in. dołączyć wydane na podstawie §9 ustawy o rzemiośle zaświadczenie o uznaniu kwalifikacji zawodowych. Procedura uzyskania zaświadczenia i dokonania wpisu do rejestru rzemiosła przedstawiona została w materiale pt. Informacja dotycząca rejestracji działalności przez rzemieślników z państw członkowskich UE dostępnej na stronie internetowej Wydziału Ekonomiczno-Handlowego w Berlinie <http://www.wirtschaft-polen.de> - zakładka Działalność gospodarcza, praca.

Handel obwoźny

Specyficznym rodzajem działalności gospodarczej jest handel obwoźny. Osoby prowadzące sprzedaż obwoźną oraz właściciele stoisk na rynkach prywatnych, którzy sprzedają swoje towary bez uprzedniego zamówienia poza siedzibą swojej firmy lub w ogóle takowej nie posiadając są zobowiązani do posiadania na terenie Niemiec specjalnego pozwolenia, tzw. Reisegewerbekarte. Powyższy obowiązek dotyczy również osoby zatrudnionej przez sprzedawcę i osób do pomocy. O ww. zezwolenie należy wystąpić do właściwego dla miejsca zamieszkania urzędu ds. gospodarki (Gewerbeamt/Wirtschaftsamt).

W przypadku osób nie posiadających miejsca zamieszkania w RFN Reisegewerbekarte wystawiana jest w ściśle wyznaczonych urzędach landowych. Na przykład w Berlinie jest nim Bezirksamt Charlottenburg-Wilmersdorf

Bezirksamt Charlottenburg-Wilmersdorf
Wirtschafts- und Gewerbeamt
Heerstrasse 12-14, 14052 Berlin
Tel.: 0049/30/ 9029-10 lub 17271
Fax : 0049/30/ 9029 – 17 505
<http://www.charlottenburg.de>

Do wniosku o udzielenie Reisegewerbekarte należy załączyć: wypis z rejestru o działalności gospodarczej, świadectwo o niekaralności, świadectwo o nie zaleganiu w płaceniu podatków i składek ZUS (wszystkie dokumenty przetłumaczone na język niemiecki przez tłumacza przysięgłego) oraz zdjęcie paszportowe. Za wydanie pozwolenia, terminowego lub bezterminowego w/w urząd w Berlinie pobiera opłaty, których wysokość zależy od wysokości ceny detalicznej oferowanych produktów, przykładowo:

Ceny towarów, max, € Terminowe Bezterminowe

26,-	17,-	72,-
105,-	34,-	144,-
208,-	56,-	246,-
416,-	70,-	322,-

Inna jest wysokość opłaty za pozwolenia na sprzedaż ze stoisk usytuowanych w punktach, typu „miasteczko zabaw”. Opłata za pozwolenie terminowe wynosi w tym przypadku 78,- € a za bezterminowe – 393,- €. Pozwolenie to nie jest potrzebne, jeśli podmiot dokonuje sprzedaży samodzielnie pozyskanych produktów, np. z rolnictwa i gospodarki leśnej, sadownictwa, upraw warzyw, hodowli ptactwa domowego, hodowli pszczół, rybołówstwa, myślistwa lub regularnej sprzedaży w krótkich odstępach czasu, na tym samym miejscu środków spożywczych lub innych towarów codziennego użytku.

UWAGA! Osoby wyżej wymienione nie muszą posiadać Reisegewerbekarte ale muszą udowodnić, że samodzielnie pozyskali sprzedawane produkty, np.: rolnicy powinni mieć przy sobie dokument potwierdzający fakt bycia rolnikiem wraz z jego tłumaczeniem na język niemiecki.

W każdym przypadku, sprzedający produkty na rynku niemieckim do ostatecznego odbiorcy – konsumenta zobowiązani są odprowadzić podatek obrotowy, co jest związane z otrzymaniem niemieckiego numeru podatkowego (nie mylić z UID – Umsatzsteueridentifikationsnummer). Z uwagi na rejonizację, dla obywateli Polski właściwym do obsługi podatkowej jest urząd skarbowy w Oranienburgu.

Finanzamt Oranienburg
 Heinrich-Grueber- Platz 3
 16515 Oranienburg
 Tel.: +49 3301 857-0
 poststelle.FA-Oranienburg@www.fa.brandenburg.de

Na obiektach, w których prowadzona jest sprzedaż obwoźna musi znajdować się czytelna dla klientów informacja w pełnym brzmieniu zawierająca nazwisko i przynajmniej jedno imię prowadzącego sprzedaż. Dla prowadzenia sprzedaży obwoźnej w miejscach publicznych, o ile nie chodzi o doraźnie organizowane przez urzędy imprezy okolicznościowe, potrzebne jest uzyskanie z miejscowego urzędu drogowego (Tiefbauamt) pozwolenia na „miejsce sprzedaży” (Standschein), za wydanie którego pobierana jest opłata.

Typowe niemieckie nazwy dla punktów sprzedaży obwoźnej to: Wochenmarkt, Strassenfest, Volksfest, Trödelmarkt. Należy rozróżnić targi organizowane przez władze komunalne i samorządowe od targów, których organizatorami są osoby prywatne. Istotne jest więc ustalenie, kto jest organizatorem targowiska lub imprezy.

W przypadku, gdy targ lub imprezę typu Wochenmarkt organizują władze komunalne nie jest konieczne posiadanie Reisegewerbekarte, a jedynie należy skontaktować się z odpowiedzialną jednostką władz komunalnych lub samorządowych i ustalenie zasad dokonywania sprzedaży.

W przypadku prywatnych organizatorów konieczne jest posiadanie Reisegewerbekarte i nawiązanie kontaktu z organizatorem.

Wykazy punktów sprzedaży dostępne są w miejscowych urzędach, tzw. „Bezirksamt”.

Dla przykładu listę oficjalnych punktów sprzedaży obwoźnej na terenie Berlina i Brandenburgii można znaleźć pod adresem internetowym <http://www.berlin.de/senwiarbfrau/markt/index.html>)

Uwaga: W przypadku imprez jednorazowych organizowanych w centrach handlowych lub na pasażach ważne jest ustalenie organizatora. W wielu przypadkach w miejsce Reisegewerbekarte można uzyskać jednorazowe zezwolenie na sprzedaż w trakcie imprezy.

Z uwagi na fakt, że sprzedaż bezpośrednia może być regulowana różnymi dodatkowymi miejscowymi przepisami, jak również same imprezy ze względu na swój charakter mogą podlegać pod różne miejscowe rozporządzenia, w ramach których odbywać się będzie sprzedaż bezpośrednia polecamy każdorazowy kontakt z właściwymi dla miejsca planowanej działalności urzędami administracji terenowej.

Przepisy na które powoływano się w opracowaniu dotyczące Reisegewerbekarte, jak również zwolnień z wymogu jej posiadania znajdują Państwo w części III Ustawy o prowadzeniu działalności gospodarczej (Gewerbeordnung) §§ 55 do 61a - <http://bundesrecht.juris.de/bundesrecht/gewo/BJNR002450869BJNG000802301.html>

Samodzielny oddział przedsiębiorstwa

Polskie przedsiębiorstwa mogą prowadzić w Niemczech działalność gospodarczą tworząc tu samodzielny oddział (Zweigniederlassung). Według niemieckiego kodeksu handlowego, jest to jednostka wyodrębniona przestrzennie i organizacyjnie z zakładu głównego, prowadząca działalność samodzielnie, w tym samodzielnie występując w obrocie gospodarczym, posiadająca oddzielną rachunkowość i której majątek jest wydzielony z majątku przedsiębiorstwa macierzystego. Osoba kierująca oddziałem samodzielnie reprezentuje go wobec osób trzecich. Pomimo swojej odrębności w stosunku do jednostki macierzystej w Polsce oddział nie jest z punktu widzenia prawa samodzielnym przedsiębiorstwem, może być jednak stroną w procesie sądowym.

Nazwa oddziału może być taka sama jak przedsiębiorstwa macierzystego w Polsce, dodaje się do niej tylko określenie „Zweigniederlassung”. Utworzony oddział podlega wpisowi do rejestru handlowego. Poświadczony notarialnie wniosek powinien zawierać, m.in. następujące informacje dotyczące przedsiębiorstwa (w Polsce) i samego oddziału:

- adres siedziby oddziału;
- przedmiot działalności oddziału,
- dane osoby kierującej oddziałem;
- dane o kapitale oddziału;
- informację o rejestrze i numerze wpisu do rejestru przedsiębiorców;
- formę prawną przedsiębiorstwa i właściwe dla niego prawo;
- przetłumaczoną na język niemiecki umowę spółki lub statutu przedsiębiorcy ze wszystkimi późniejszymi, notarialnie poświadczonymi zmianami;
- przedmiot działalności przedsiębiorstwa;
- osoby uprawnione do reprezentowania przedsiębiorstwa;
- wzory podpisów członków zarządu, notarialnie poświadczone.

Organ rejestrujący w Niemczech oczekuje, że wraz z wnioskiem przedłożona zostanie dodatkowa dokumentacja, np.: bilans, certyfikat biegłego rewidenta księgowego, z której wynikałoby, że zarządzanie całym przedsiębiorstwem odbywa się z jego siedziby w Polsce i tam prowadzona jest jego zasadnicza działalność.

Przedkładane w Niemczech dokumenty z poświadczeniem sądowym lub notarialnym muszą być zalegalizowane przez właściwy dla siedziby przedsiębiorstwa niemiecki konsulat w Polsce. Wszystkie dokumenty powinny być zaopatrzone w tłumaczenie na język niemiecki dokonane przez tłumacza zaprzysiężonego w RFN.

W postępowaniu rozpatrywania wniosku sąd posiłkuje się opinią właściwej dla siedziby oddziału izby przemysłowo-handlowej (Industrie- und Handelskammer), która sprawdza czy oddział tworzony jest zgodnie z przepisami i posiada niezbędne uprawnienia, o ile są one w danym przypadku potrzebne; regulacja ta dotyczy np. bankowości, usług spedycyjnych, pośrednictwa pracy.

W przypadku prowadzenia prac o charakterze rzemieślniczym, dla których wykonywania niezbędne jest posiadanie karty rzemieślniczej (i wpisu do rejestru rzemiosła właściwego), do postępowania opiniującego włączana jest miejscowa izba rzemieślnicza.

Otworzenie oddziału zgłasza się, wypełniając odpowiedni formularz (Gewerbe-Anmeldung), do właściwego dla jego siedziby urzędu gospodarczego. Urząd, już we własnym zakresie przesyła kopie zgłoszeń do miejscowej izby przemysłowo-handlowej, w której członkostwo jest obowiązkowe. Jeśli konieczne było uzyskanie karty rzemieślniczej, następna kopia wysyłana jest do izby rzemieślniczej, do której przynależność jest w takim przypadku również obowiązkowa. Odpowiednio powiadamiane są jeszcze, urząd skarbowy i statystyczny a także branżowe towarzystwo zawodowe (Berufsgenossenschaft), skąd uzyskuje się numer przedsiębiorstwa (Betriebsnummer) ustawowego ubezpieczenia wypadkowego dla zatrudnionych pracowników. Z reguły instytucje te po pewnym czasie występują do nowo zarejestrowanego podmiotu o bardziej szczegółowe informacje. W związku z tym zaleca się samemu nawiązać z nimi kontakt, aby móc jak najwcześniej przygotować się do wyjaśnienia ewentualnych kwestii.

Filia przedsiębiorstwa

Najprostszą formą stałej działalności w Niemczech, ale w ograniczonym zakresie jest filia, będąca niesamodzielnym oddziałem przedsiębiorstwa (Betriebsstätte, unselbständige Zweigstelle), wyodrębnionym przestrzennie i organizacyjnie ale nie mającym innych cech oddziału, a więc przede wszystkim samodzielności w działaniu; pod każdym względem filia jest uzależniona od macierzystego przedsiębiorstwa i nie może prowadzić odrębnej działalności.

Zazwyczaj filia otwierana jest w celu prowadzenia promocji, badania rynku, prowadzenia salonu z ekspozycją towarów, nadzorowania realizacji kontraktu, itp.

Rozpoczęcie działalności gospodarczej zgłasza się podobnie jak w przypadku oddziału samodzielnego we właściwym miejscowo urzędzie ds. gospodarczych. Filia nie ma osobowości prawnej a jej utworzenie nie podlega zgłoszeniu do rejestru handlowego.

Zgłaszając utworzenie filii trzeba posiadać następujące dokumenty:

- dowód tożsamości;
- wyciąg z rejestru handlowego zawierającą pozwolenie na działalność (o ile go się posiada);- pozwolenia na działalność, jeśli jest ono konieczne dla określonej branży; kopię umowy kupna lub wynajmu lokalu;
- kartę rzemieślniczą w przypadku wykonywania rzemiosła, dla którego taka karta jest wymagalna.

Urząd ds. gospodarki przesyła kopię zgłoszenia do innych urzędów i instytucji w trybie takim jak to już opisano dla oddziału.

Spółki

Obywatele polscy mogą zakładać w Niemczech spółki osobowe, np.: cywilną (Gesellschaft bürgerlichen Rechts), jawną (offene Handelsgesellschaft), komandytową (Kommanditgesellschaft) a także spółki kapitałowe, np.: z ograniczoną odpowiedzialnością (Gesellschaft mit beschränkter Haftung) lub akcyjną (Aktiengesellschaft). Dla założenia spółki w Niemczech przez cudzoziemca nie jest potrzebne żadne szczególne zezwolenie. Najczęściej stosowaną formą prawną dla prowadzenia działalności gospodarczej w Niemczech jest spółka z ograniczoną odpowiedzialnością. Minimalny kapitał zakładowy dla spółki z o.o. wynosi 25.000 euro. Spółka może zostać zgłoszona do rejestracji, gdy wpłacono minimum połowę kapitału zakładowego i na każdy wkład co najmniej jedną czwartą jego wartości.

Przyjmuje się, że opłaty z tytułu założenia firmy w Niemczech wynoszą ok. 1300,- €.

Przed rozpoczęciem postępowania administracyjnego zaleca się złożenie wizyty w izbie przemysłowo-handlowej właściwej dla miejsca siedziby przyszłej spółki aby sprawdzić ewentualną konieczność uprzedniego uzyskania koncesji/pozwolenia dla przewidywanej działalności. Izba udzieli informacji, czy proponowana nazwa

firmy nie jest już zastrzeżona. Jeśli spółka miałaby prowadzić prace, dla których potrzebne są uprawnienia zawodowe, to konieczne jest wdrożenie postępowania przed izbą rzemieślniczą, podobnie jak w przypadku otwierania oddziału.

Personel kierowniczy i personel kluczowy

Obywatel polski może być członkiem zarządu założonej w Niemczech spółki zamieszkując nadal w Polsce o ile nie jest to zarząd jednoosobowy a jego wizyty w Niemczech są okazyjne i nie dotyczą administrowania spółką. Jeśli jednak ma sprawować funkcję członka zarządu spółki to konieczne jest uprzednie uzyskanie prawa pobytu z prawem do działalności w danej spółce. Takie prawo pobytu mogą uzyskać również pracownicy przewidziani do obsadzenia najwyższych stanowisk kierowniczych, których upoważniono do podejmowania decyzji w pełnym zakresie lub którym udzielono prokury. Regulacja ta dotyczy także osób z Polski zatrudnianych na stanowisku kierowników oddziałów i filii. W omówionych przypadkach nie ma obowiązku uzyskania osobnego pozwolenia na pracę, gdyż osoby te traktowane są jako prowadzące samodzielną działalność gospodarczą. Zaleca się jednak zyskanie z miejscowego urzędu pracy potwierdzenia, że dla wykonywania danej funkcji w przedsiębiorstwie pozwolenie na pracę nie jest potrzebne.

Osoby z Polski mogą być zatrudniane zarówno w spółce jak i w oddziale jeśli zostaną zaliczone do tzw. personelu kluczowego, a więc są kierownikami wyższego (ale nie najwyższego) szczebla lub specjalistami ze szczególnym zasobem wiedzy zawodowej, specyficznym dla danego przedsiębiorstwa. Z uwagi na status „zatrudnionych” koniecznym jest uzyskanie dla nich oprócz pozwoleń na pobyt również pozwoleń na pracę. Taka możliwość przewidziana jest wewnętrznymi przepisami niemieckimi jak i Układem Europejskim z 16.12.1991 (art. 52).

Świadczenie usług

Ogólnie obowiązuje zasada Unii Europejskiej o swobodzie przepływu usług, jednak przedmiotowo ograniczona. Podobnie jak w przypadku dostępu do rynku pracy, Niemcy zastosowali wobec Polski, w wybranych dziedzinach, 2- letni okres przejściowy z możliwością przedłużenia do 5, albo nawet 7 lat. W tym czasie z zasady wolności świadczenia usług wyłączone będą budownictwo i usługi pokrewne (45.1 do 45.4), sprzątanie budynków, inwentarza i środków transportu (74.70) oraz wyposażanie i dekoratorstwo wnętrz (74.87). Podana numeracja pochodzi z wykazu Unii Europejskiej, zwanego NACE-Code zamieszczonego,

m.in., na stronie internetowej Federalnego Urzędu Statystycznego <http://www.destatis.de> (do wyszukania pod hasłem „Klassifikationen”, „Warenverzeichnisse für die Aussenhandelsstatistik WA”, „KN 2004 Kombinierte Nomenklatur, 2004”, „Nace Rev.1.1”). Alfabetyczny wykaz usług, dla których wprowadzono okres przejściowy podany jest na stronie internetowej Federalnej Agencji Pracy <http://www.arbeitsagentur.de> (do wyszukiwania poprzez „Service von A bis Z”, „Vermittlung”, „Werkverträge”, „Link und Dateiliste”, pod hasłem: „Beschäftigung ausländischer Arbeitnehmer im Rahmen von Werkverträgen - EU-Dienstleistungsfreiheit ab Mai 2004”).

W przypadku wątpliwości odnośnie zaklasyfikowania danej usługi, można zwrócić się o dokonanie wykładni do urzędu pracy w Duisburgu:

Agentur für Arbeit Duisburg
Wintgensstraße 29-33,
47058 Duisburg

Osoby kontaktowe:

Pan Stefan Schmitz Stefan
Tel. +49 203/302-1755
stefan.schmitz3@arbeitsagentur.de

Pan Bruno Orłowski-Peyre
Tel. +40 203/302-1445
bruno.orlowskipeyre@arbeitsagentur.de

Fax: +49 203/302-1107 , -1694, -1728, 1443

Jeśli okaże się, że dana usługa klasyfikowana jest do grupy czynności objętej okresem przejściowym to zleceniodawca wykładni zostanie obciążony opłatą za dokonaną analizę rodzaju usługi.

Poza wymienionymi grupami czynności, obowiązuje zasada swobody świadczenia usług produkcyjnych, handlowych, rzemieślniczych a także usług świadczonych w ramach wykonywania wolnego zawodu. Oznacza to, że do ich wykonywania nie jest potrzebne posiadanie pozwolenia na pracę. Świadczona usługa, z założenia jednorazowa, musi być ograniczona pod względem zakresu rzeczowego i czasu. Informacja na ten temat zawarta jest na podanej wyżej stronie internetowej, pod hasłem - „Beschäftigung ausländischer Arbeitnehmer im Rahmen von Werkverträgen - EU-Dienstleistungsfreiheit ab Mai 2004”.

Wykonując usługi, należy przestrzegać wszystkich obowiązujących w RFN przepisów z zakresu prawa pracy, podatkowego, o działalności gospodarczej, prawa o rzemiośle.

Usługi, dla których wprowadzono okres przejściowy mogą być w zasadzie – z wyjątkami - wykonywane tylko na podstawie Polsko-niemieckiej umowy z 31.01.1990 r. o oddelegowaniu pracowników polskich przedsiębiorstw do realizacji umów o dzieło w RFN, a więc w ramach ustalanego każdego roku kontyngentu osobowego. W takich przypadkach niezbędnym jest uzyskanie niemieckich pozwoleń na pracę. Informacje na ten temat zawarte są na podanej wyżej stronie internetowej, pod hasłem: „Merkblatt 16 Beschäftigung ausländischer Arbeitnehmer im Rahmen von Werkverträgen in der BR Deutschland” oraz, w szczegółowych zakresach, pod hasłami: „Gesperrter Bezirke”, Nettolöhne im Bauhauptgewerbe“, Nettolöhne in ausgewählten Wirtschaftszweigen“.

Regulacje dotyczące montażu dostarczonych z Polski gotowych domów i hal są do znalezienia pod hasłem „Merkblatt Arbeitsgenehmigungsverfahren für ausl.Arbeitn. (§ 4 Abs.3 ASAV - Montage Fertighäuser und hallen)”.

Informacjami na ten temat dysponuje również Ministerstwo Gospodarki i Pracy, które dokonuje również podziału kontyngentu pomiędzy polskie przedsiębiorstwa na zasadach określonych rozporządzeniem Ministra.

Uwaga

Wykonywanie przez pracowników polskich przedsiębiorstwach prac w Niemczech na podstawie umowy użyczenia nie jest uznawane jako świadczenie usług i w związku z tym jest objęte okresem przejściowym w zakresie dostępu do niemieckiego rynku pracy.

Usług transgraniczne

Świadczenie usług transgranicznych polega na ograniczonym czasowo i rzeczowo świadczeniu usług w RFN w sytuacji prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. **Ograniczenia wolności świadczenia usług wynikające z okresów przejściowych nie dotyczą usługodawców mających zgłoszoną działalność gospodarczą w Polsce i samodzielnie (jednoosobowo) wykonujących zlecenie.** Ze względu na obszerność tematyki działalność w zakresie usług transgranicznych sugerujemy zapoznanie się z informacją na ten temat zamieszczoną na stronie

internetowej Ministerstwa Gospodarki i Pracy - <http://www.mg.gov.pl> w dziale: Współpraca z zagranicą/Świadczenie usług w UE/Informator dla przedsiębiorców.

Nabywanie nieruchomości

W RFN brak jest szczególnych regulacji dotyczących nabywania nieruchomości przez cudzoziemców, na podstawie których istniałby obowiązek uzyskania przez nich urzędowego pozwolenia. Tym samym zagraniczni nabywcy nieruchomości zrównani są w tym zakresie z nabywcami miejscowymi. Na podstawie następujących aktów prawnych:

- Ustawa o obrocie nieruchomościami (Grundstückverkehrsgesetz);
- Ustawa o zasadach obrotu nieruchomościami (Grundstückverkehrsordnung);
- Kodeks budowlany (Baugesetzbuch);

istnieją pewne ogólne wymogi formalne, określające sytuacje, w których niezbędne jest uzyskanie stosownego, urzędowego zezwolenia lub oświadczenia dotyczącego wykorzystania przysługującego gminie prawa pierwokupu.

Kontrola graniczna, przewóz rzeczy

Przy przekraczaniu polsko-niemieckiej granicy nadal obowiązuje kontrola osób prowadzona przez niemiecką służbę graniczną, podczas której należy legitymować się osobistym dowodem tożsamości. Kontrola graniczna zostanie utrzymana do czasu przystąpienia Polski do Konwencji podpisanej w Schengen.

Zniesiona jest natomiast kontrola celna przewożonych towarów i w związku z tym cła nie nalicza się. Zasadniczo obowiązuje swoboda przepływu towarów, gdyż terytoria Polski i Niemiec stanowią wspólny wewnętrzny rynek. Nie oznacza to jednak, że „swoboda przepływu” dotyczy wszystkich towarów. RFN wprowadził przejściowe regulacje podatkowe na przywóz z Polski papierosów i innych produktów tytoniowych (z uwagi na niski poziom ich opodatkowania akcyzą w Polsce). Dlatego podróżny przewożący z Polski do RFN ten asortyment w ilości przekraczającej ustalony limit osobowy będzie obciążony podatkiem a sam towar zostanie skonfiskowany i zniszczony.

Dla podróżnych z Polski obowiązuje limit osobowy przewożonych do Niemiec produktów tytoniowych:

- 200 sztuk papierosów; w przypadku osób podróżujących w ramach małego ruchu granicznego limit ten jest obniżony do 40 sztuk;

albo

- 400 sztuk cygaretek o ciężarze jednostkowym nie przekraczającym 3 gramy;

albo

- 200 sztuk cygar;

albo

- 1 kilogram tytoniu do palenia.

Podany limit na papierosy ma obowiązywać do 31.12.2008, o ile w międzyczasie termin ten nie zostanie zmieniony lub zniesiony.

Limity na cygaretki, cygara i tytoń są takie same jak dla obywateli innych krajów członkowskich.

Limity osobowe, ale obowiązujące powszechnie w ruchu granicznym podróżnych Unii Europejskiej, dotyczą także innych, wysoko opodatkowanych produktów:

Alkohol wysokoprocentowy - 10 litrów

Alkohol pośredni - 20 litrów
/likier, wino wermutowe/

Wino - 90 litrów
/ale w tym nie więcej niż 60 litrów wina musującego/

Piwo - 110 litrów

Paliwo do samochodu - 20 litrów
/poza zbiornikiem paliwa wbudowanym na stałe/ /w kanistrze/

W przypadku przywozu do Niemiec powyższych artykułów w ilościach przekraczających wyznaczone limity, przyjmuje się, że towar sprowadzany jest w celach gospodarczych.

Generalnie obowiązuje zasada, że przywożone przez podróżnego przez granicę towary przeznaczone są wyłącznie do własnego, osobistego użytku. Jeśli dla danego towaru nie obowiązuje zakaz przywozu lub inne ograniczenie, np. w/w limit, może on być przywożony bez ograniczeń ilościowych i wartościowych, ale pod warunkiem, że został nabyty na warunkach rynku wewnętrznego Unii Europejskiej, to znaczy kupiony w zwykłym sklepie a nie w sklepie bezcłowym (Duty-free-shop). Jako dowód może służyć rachunek, bon kasowy. W przeciwnym przypadku przywóz taki potraktowany zostanie jak przywóz z kraju trzeciego, tzn. spoza Unii Europejskiej.

Opisane regulacje mają zastosowanie tylko w przypadku osobistego przewożenia rzeczy przez podróżnego. Towary przesłane przez podróżnego osobną drogą, np. pocztą nie są traktowane jako towary przewożone przez podróżnego.

Przewożenie niektórych towarów jest w ogóle zakazane lub ograniczone, jako przykłady można wymienić, odpowiednio narkotyki i broń. Podróżny nie może przewozić przez granicę zwierząt i roślin będących pod ochroną.

Niemieckie służby celne nie działają bezpośrednio na granicy lecz wewnątrz kraju, zwłaszcza na głównych szlakach komunikacyjnych, jako kontrole mobilne.

Prawo jazdy, rejestrowanie i ubezpieczenie pojazdu mechanicznego

Od momentu członkostwa Polski w Unii Europejskiej polski dokument ważnego w Polsce prawa jazdy, uznawany jest we wszystkich krajach UE bez potrzeby przepisywania, niezależnie od tego czy posiadacz prawa jazdy ma miejsce zameldowania w Polsce czy w innym kraju UE. Gdyby posiadacz polskiego prawa jazdy wyraził chęć posiadania takiego dokumentu wystawianego w kraju pobytu np. "niemieckiego prawa jazdy" to jego polski dokument może być „przepisany” na dokument miejscowy, bez względu na okres pobytu w tym kraju.

W momencie otrzymania nowego prawa jazdy - polskie dokument zostaje zatrzymany, ponieważ zgodnie z wydanymi w roku 1991 przepisami UE obowiązuje reguła posiadania tylko jednego prawa jazdy.

Nie będą uznawane dokumenty prawa jazdy otrzymane w Polsce w czasie kiedy obywatel polski był zameldowany w jednym z krajów UE. Nowe uprawnienie do kierowania pojazdem drogowym (dla osób które takiego uprawnienie nie posiadają) w każdym z krajów UE można otrzymać po spełnieniu warunków

dotyczących szkolenia i egzaminowania kierowców obowiązujących w poszczególnych krajach UE. Warunki obowiązujące w RFN opisane są szczegółowo w wydawnictwie Vogel - Verlag ISBN-3-574-27-307x „Fahrlehrerrecht” .

Możliwości zarejestrowania pojazdu drogowego w kraju członkowskim UE są praktycznie niczym nie ograniczone; obowiązuje Umowa o nie dyskryminowaniu pod warunkiem jednak, że pojazd w kraju poprzedniej rejestracji (dopuszczenia do ruchu) posiada ważne badanie techniczne. Obecnie obowiązujący w Polsce dokument dowodu rejestracyjnego będzie uznawany jako podstawa (oprócz innych dokumentów takich jak książka pojazdu) do przerejestrowania pojazdu na numery innego kraju UE.

Zasady ubezpieczenia pojazdu w krajach członkowskich UE są takie same jak w Polsce. Podstawowym, obowiązkowym ubezpieczeniem jest ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej OC. Pozostałe, inne formy ubezpieczenia ustalają towarzystwa ubezpieczeniowe.

Nie ma żadnych ograniczeń poruszania się po terytoriach krajów UE pojazdem posiadającym polskie numery rejestracyjne, jeżeli pojazd posiada ważny w Polsce dowód rejestracyjny i ważne badania techniczne. Do poruszania się pojazdem z polskimi numerami rejestracyjnymi po terytoriach innych krajów UE nadal potrzebne jest posiadanie tzw. " zielonej karty " Pozostałe inne formy ubezpieczeń nieobowiązkowych oraz ich okresy określają w swoich ofertach towarzystwa ubezpieczeniowe.

Warunki funkcjonowania inwestorów prywatnych

Funkcjonowanie inwestorów prywatnych w Niemczech (w dalszej części pod tym hasłem należy rozumieć osoby fizyczne i prawne z Polski zamierzające podjąć działalność inwestycyjną na terenie RFN) jest uwarunkowane omówionymi wyżej ogólnymi przepisami o ordynacji o działalności gospodarczej, prawie do swobody podejmowania działalności gospodarczej, prawem regulującym formy prawne podmiotów podejmujących działalność gospodarczą, w tym inwestycyjną oraz zachętami tworzonymi przez poszczególne kraje związkowe Niemiec w celu przyciągnięcia inwestora na swój teren.

Instrumenty wspierające inwestycje zagraniczne na terenie Niemiec

Wspieranie inwestycji zagranicznych leży w kompetencji krajów związkowych. W każdym kraju związkowym powołana została regionalna agencja ds. wspierania inwestycji obsługująca zarówno inwestorów zagranicznych jak i przedsiębiorców krajowych. Agencje te posiadają także swoje oddziały poza granicami Niemiec, których zadaniem jest zachęcanie do inwestowania na terenie danego kraju związkowego (landu). Przykładowo Agencja ds. międzynarodowej kooperacji przedsiębiorstw w Badenii-Wirtembergii posiada swoje oddziały informacyjno-promocyjne w USA, Rosji, Singapurze.

Prywatny inwestor pragnący np. założyć swoje przedsiębiorstwo na terenie jednego z 16 krajów związkowych otrzymuje za pośrednictwem wyżej wymienionej agencji landowej ofertę inwestycyjną obejmującą propozycję zakupu gruntu, przejęcie istniejącego zakładu lub obiektu (nieruchomości) z przeznaczeniem pod własną inwestycję w wybranym przez siebie regionie.

Programy wspierania prywatnych inwestorów, w tym zagranicznych, są finansowane na terenie Niemiec ze środków Unijnych przeznaczanych na rozwój regionalny. Każda gmina posiada również możliwości przyznawania inwestorom zagranicznym własnych subwencji i dotacji, które to środki uzależnione są od zasobności gmin, rodzaju inwestycji i wielkości samego inwestora.

Teren RFN podzielony został na 4 regiony rozwoju gospodarczego. W zależności od tego, w jakim regionie zostanie ulokowana inwestycja przez potencjalnego inwestora posiada on możliwość uzyskania tzw. premii inwestycyjnej przysługującej na podstawie ustawy o dodatkach inwestycyjnych (Investitionszulagegesetz), która będzie obowiązywać do 2006 r.

Najmniej rozwiniętym rejonem (pod względem PKB na głowę mieszkańca) uznano tereny Nowych Krajów Związkowych, czyli tzw. Niemcy Wschodnie (Meklemburgię-Pomorze Przednie, Brandenburgię, Saksonię, Saksonię-Anhalt i Turyngię). Kraje te zostały zaliczone, poza pewnymi wyjątkami, o których poniżej, do grupy A. W ramach grupy A przysługują największe premie dla sektora małych i średnich inwestorów-przedsiębiorstw - do 50% oraz 35 % dla przedsiębiorstw dużych.

Do grupy B zaliczono Berlin, niektóre tylko, wybrane obszary na terenie takich krajów jak Meklemburgia-Pomorze Przednie, Saksonia, Saksonia-Anhalt, Turyngia, Brandenburgia, Dolna Saksonia, Szlezwik Holsztyn, Nadrenia Westfalia,

Hesja, Bawaria. W grupie B premie przysługują w wysokości 43 % dla małych i średnich oraz 28 % dla dużych przedsiębiorstw. W grupie C i D, obejmującej obszary niemieckich krajów związkowych, które są najbardziej rozwinięte pod względem gospodarczym, premie te są odpowiednio niższe. Ich syntetyczne zestawienie przedstawia poniższa tabela.

Tabelaryczne zestawienie przysługujących premii inwestycyjnych uwzględniające wielkość inwestora i region, gdzie będzie realizowana inwestycja

Wielkość firmy/Region	A	B	C	D
Małe i średnie	50 %	43 %	28 %	15 %
Duże	35 %	25 %	18 %	7,5 %

W regionie D 15 % premii przysługuje tylko i wyłącznie dla małych przedsiębiorstw. Przedsiębiorstwa średnie i duże mogą otrzymać dodatki w wysokości do 7,5 % wartości inwestycji.

W ramach omawianych form i metod wspierania inwestorów prywatnych za przedsiębiorstwa małe i średnie uważa się takie podmioty, w których zatrudnienie nie przekracza 250 osób, a obrót roczny wynosi maksymalnie do 40 mln €, lub, zamiennie, suma bilansowa nie przekracza 27 mln €.

Celem uzyskania finansowego wsparcia przyszły inwestor zobowiązany jest do zainwestowania środków własnych w wysokości, co najmniej 25 % wartości planowanego przedsięwzięcia. Następnie uwzględniane zostają uzyskane gwarancje, aktywa jak i planowane wynagrodzenia. Udział ich w planowanym przedsięwzięciu uzależniony jest od umiejscowienia przedsięwzięcia. W Nowych Krajach Związkowych powinien on wynosić 25 % w starych landach 47% wartości planowanego przedsięwzięcia inwestycyjnego. W następnej kolejności udzielane są przez państwo dodatkowe gratyfikacje, których udział wynosi 50 % w nowych landach i 28 % w starych landach.

W kolejności omówione jest wpieranie inwestorów prywatnych na terenie Meklemburgii - Pomorza Przedniego, które granicząc z Polską może przyszłościowo być potencjalnym miejscem dla lokowania inwestycji przez podmioty gospodarcze z naszego kraju.

Do pozyskania inwestorów prywatnych, w tym zagranicznych, na terenie Meklemburgii- Pomorza Przedniego utworzono Towarzystwo Wspierania Gospodarczego Meklemburgii - Pomorza Przedniego Sp. z o.o. (niem. Gesellschaft für Wirtschaftsförderung Mecklenburg Vorpommern mbH) z siedzibą w Schwerinie. Zadaniem Towarzystwa jest:

- pomoc potencjalnym inwestorom prywatnym w pozyskaniu informacji dotyczących infrastruktury, rynku, wymaganych licencji i zezwoleń;
- pośredniczenie w kontaktach z partnerami niemieckimi jak i ustalanie terminów w urzędach celem załatwienia wymaganych formalności;
- organizacja wizyt w potencjalnych regionach planowanych inwestycji; - doradztwo i pomoc w założeniu przedsiębiorstwa jak i nabycia gruntu i nieruchomości;
- pomoc w pozyskaniu środków z programów wspierania inwestycyjnego. W ramach pomocy ze strony kraju związkowego Meklemburgii można pozyskać subwencje i dotacje z poszczególnych gmin, w których ulokowana jest inwestycja w ramach planu poprawy infrastruktury regionalnej i dodatków inwestycyjnych, w ramach programów rozwoju gospodarczego np. poprawy konkurencyjności przedsiębiorstwa, tworzenia miejsc dla zdobywających zawód, wprowadzanie nowych technologii i innowacji.

W ramach tej pomocy finansowej preferowane są te inwestycje, które są nakierowane i powiązane z następującymi obszarami aktywności:

- zatrudnienie tj. tworzenie nowych miejsc pracy;- wspieranie tworzenia miejsc pracy dla niepełnosprawnych;
- przedsięwzięcia mające na celu wprowadzanie nowych technologii;
- wspieranie doradztwa rozwoju technologicznego i informatycznego;
- poprawy struktury zatrudnionego personelu;
- zarejestrowanie znaków patentowych.

W ramach omawianego programu finansowego wspierania inwestycji Meklemburgia- Pomorze Przednie została podzielona na strefy-podobszary, wymagające większego lub mniejszego wsparcia - w zależności od ich aktualnego rozwoju gospodarczego.

W zależności od umiejscowienia inwestycji w jednej lub innej strefie przysługują zróżnicowane dodatki do poniesionych nakładów inwestycyjnych. Ich syntetyczne zestawienie przedstawia poniższy schemat.

	Strefa normalna	Strefa normalna wnioski indywidualne	Strefa specjalna
Przedsiębiorstwa duże	do 28 %	W uzasadnionych przypadkach: do 35 %	do 35 %
Przedsiębiorstwa małe i średnie	do 43 %	W uzasadnionych przypadkach: do 50 %	do 50

Dodatki i subwencje ze strony kraju związkowego Meklemburgii udzielane są w dwóch rodzajach. Przedsiębiorstwo może otrzymać dotacje i subwencje do zainwestowanego kapitału oraz może ubiegać się o dofinansowanie bieżących kosztów prowadzonej działalności.

Różne formy tych dodatków i subwencji przedstawia poniższy schemat. Pomoc finansowa do poniesionych kosztów kapitałowych może obejmować np. dodatki inwestycyjne, niskooprocentowane pożyczki lub też poręczenia. Dodatki subwencje do bieżących kosztów może obejmować finansową pomoc przy szkoleniach, subwencje do kosztów wynagrodzeń oraz finansowanie programów badawczo-rozwojowych.

Generalnie omawiana pomoc publiczna dla inwestorów prywatnych nie może przekroczyć 35% wartości planowanej inwestycji - dla przedsiębiorstw dużych oraz 50 % dla przedsiębiorstw małych i średnich

Przedsiębiorstwa duże
otrzymują do 35%

subwencja
35%

Przedsiębiorstwa MiS
otrzymują do 50%

subwencja
50%

Należy dodać, że wspieranie inwestycji poprzez odpisy podatkowe uregulowane jest w ustawie o dodatkach inwestycyjnych z 1999 r. (Investitionszulagengesetz 1999) i obowiązuje do 31.12.2004 r.

O dotacje mogą ubiegać się osoby fizyczne i prawne podlegające opodatkowaniu, jak również spółki osobowe i organizacje, które podjęły działalność na terenie Meklemburgii-Pomorza Przedniego. Zagraniczni inwestorzy mają prawo do korzystania z odpisów podatkowych przez okres 5 lat (do 2004 r.) przy:

- zakupie lub produkcji rzeczowych składników majątku trwałego;
- - budowie lub wynajmie budynków zakładowych.

Mają one jednak zastosowanie tylko w wybranych sektorach gospodarki (zał. 1 do ustawy o dodatkach inwestycyjnych z 1999 r.): metalurgii, budowie statków, przemyśle samochodów ciężarowych, przemyśle włókien sztucznych, rolnictwie, rybołówstwie, komunikacji.

Odpisy podatkowe można łączyć z innymi ulgami i programami wspierającymi.

Bogata oferta kredytów udzielanych w Meklemburgii-Pomorzu Przednim przedsiębiorcom zagranicznym sprzyja również stwarzaniu odpowiedniego klimatu inwestycyjnego.

Poniżej zostały zestawione główne typy kredytów, o które mogą ubiegać się inwestorzy prywatni, w tym zagraniczni.

- *Zakładanie i rozwój własnej działalności gospodarczej*

ERP - Eigenkapitalhilfeprogramm neue Länder und Berlin

ERP - Existenzgründungsprogramm neue Länder und Berlin

DtA - Existenzgründungsprogramm.

- *Długookresowe finansowanie inwestycji przedsiębiorstwa po korzystnej stopie procentowej*

KfW - Mittelstandsprogramm.

- *Przejsciowe kłopoty z płynnością finansową*

KfW - Mittelstandsprogramm - Liquiditätshilfe.

- *Przedsięwzięcia przyczyniające się do stwarzania nowych miejsc pracy i podwyższania kwalifikacji nowo zatrudnionych*

KfW - Mittelstandsprogramm - Beschäftigung und Qualifizierung.

- *Długookresowy leasing nieruchomości*

KfW - Mittelstandsprogramm - Leasing.

- *Inwestycje przyczyniające się do ochrony środowiska*

DtA - Umweltprogramm und Umweltschutz - Bürgschaftsprogramm

KfW - Umweltprogramm.

- Pożyczki Europejskiego Banku Inwestycyjnego na jasno zdefiniowane przedsięwzięcia w dziedzinie wspierania infrastruktury, ochrony środowiska, racjonalnego wykorzystania energii, edukacji i zdrowia. Pożyczki są one przeznaczone dla firm z krajów UE.

Pierwszy kontakt

Z uwagi na różnorodność i specyfikę zarówno samych projektów inwestycyjnych jak trybu udzielania finansowej pomocy inwestorom prywatnym w poszczególnych krajach związkowych, zaleca się korzystanie z usług publicznych agencji ds. wspierania inwestycji. Głównym koordynatorem dla wspierania i pomocy potencjalnych inwestorów jest Biuro Pełnomocnik Rządu ds. Inwestycji Zagranicznych, którego siedziba znajduje się w Berlinie. W każdym z 16 krajów związkowych działają dodatkowo specjalnie utworzone agencje mające na celu pomoc przyszłym inwestorom. Pełnią one rolę regionalnych agencji ds. wspierania inwestycji zagranicznych. Ich adresy oraz strony internetowe, zawierające wyczerpujące informacje w jęz. niemieckim i angielskim, osoby kontaktowe, dane adresowe i telefoniczne są podane poniżej. Poprzez wyżej wymienione agencje można zamówić stosowne materiały, które będą dopasowane do rodzaju planowanego przedsięwzięcia inwestycyjnego.

Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Inwestycji Zagranicznych

Bundesbeauftragte für ausländische Investitionen

Markgrafenstrasse 34

10117 Berlin

E-Mail: office@fdin.de

<http://www.foreign-direct-investment.de> lub <http://www.invest-in-germany.de>

Biura regionalne na terenie poszczególnych Krajów Związkowych Niemiec

Badenia-Wirtembergia	gwz@germany-southwest.de	http://www.bw-invest.de
Bawaria	Invest-In-Bawaria@t-online.de	http://www.invest-in-bavaria.com
Berlin	Estermann@wf-berlin.de	http://www.berlin.de/wfb
Brandenburgia	info@zab-brandenburg.de	http://www.zab-brandenburg.de
Brema	Ulrich.keller@big-bremen.de	http://www.big-bremen.de
Hamburg	infoline@hwf-hamburg.de	http://www.hamburg.de/WiHaVe/WiFoe/HWH
Hesja	info@ibh-hessen.de	http://www.ibh-hessen.de
Dolna Saksonia	info@ipa-niedersachsen.de	http://www.ipa-niedersachsen.de
Meklemburgia Pomorze Przednie	Connect@gfw-mv.de	http://www.gfw-mv.de
Północna Nadrenia-Westfalia	gfw@gfw-nrw.de	http://www.gfw-nrw.de
Nadrenia-Palatynat	Isb-standortinfo@isb.rlp.de	http://www.isb.rlp.de
Kraj Saary	info@gwsaar.com	http://www.gwsaar.com
Saksonia	Info@wfs.sachsen.de info@wfs.saxony.de	http://www.sachsen.de
Saksonia-Anhalt	welcome@wisa.de	http://www.wisa.de
Szlezwik-Holsztyn	info@wsh.de	http://www.wsh.de
Turyngia	Leg-thuringen@t-online.de	http://www.leg.thuringen.de
Niemcy Wschodnie	Info@iic.de	http://www.iic.de

Działalność gospodarcza. Przekazywanie kapitału do Polski i odwrotnie (w szczególności informacje nt. kosztów)

Przekazywanie kapitału z Niemiec do Polski uzależnione jest od szeregu regulacji, w tym regulacji prawnych takich jak np. przepisy o zapobieganiu praniu brudnych pieniędzy, polskie prawo dewizowe czy też wymogu posiadania własnego konta bankowego i udokumentowanego źródła posiadania kapitału (pieniędzy), który ma być przekazany do Polski (chodzi tutaj szczególnie o sumy rzędu 15.000,00 euro i większe). Posiadając prawny tytuł własności do danego kapitału i mając uregulowane ewentualne kwestie wynikające z opodatkowania tegoż kapitału (np. podatek od dochodów kapitałowych wynoszący w RFN, w przypadku odsetek od lokat pieniężnych, proc.) można swobodnie przekazać określony kapitał do Polski. Określona suma pieniędzy może być wywieziona, przez osobę fizyczną, do Polski, może to być zrobione poprzez przekazanie (np. pocztą) czeku podróznego dla odbiorcy w Polsce lub też określona suma zostanie przekazana przelewem bankowym.

W przypadku wywożenia kapitału przez osobę podróżującą z Niemiec do Polski zaleca się, aby przy podejmowaniu z banku w Niemczech pieniędzy zażądać wydania imiennego zaświadczenia o jej wysokości z adnotacją o wywozie. Uwaga ta dotyczy w szczególności sum rzędu 15.000,00 euro i więcej. W przypadku braku zaświadczenia bankowego dla sum rzędu 15.000,00 i więcej niemiecki urzędnik celny ma prawo zanegować tytuł własności i zarekwirować wspomnianą sumę aż do momentu kiedy zostaną złożone stosowne wyjaśnienia. Z dniem 1 maja 2004 r. zniknie dotychczasowa odprawa celna na terenie przejść granicznych. Niemieccy celnicy będą mieli prawo przeprowadzać tzw. wyrwykowe kontrole celne zarówno na terenie samego przejścia jak i poza dzisiejszymi obszarami przejść granicznych np. na autostradach, czy też parkingach i żądać okazania wspomnianego zaświadczenia potwierdzającego tytuł własności do wyżej wymienionych, dużych sum pieniędzy. Wspomniane zaświadczenie powinno również zostać okazane polskiemu celnikowi, np. w najbliższym miejscu po dokonaniu kontroli paszportowej, która dalszym ciągu będzie obowiązywała.

Przekazanie pieniędzy może odbyć się poprzez przesłanie (np. pocztą) standardowego czeku lub czeku podrózniczego. Przy wystawianiu czeku przez bank pobierane są opłaty rzędu od 4,00 do ok. 20,00 euro.

Najbardziej bezpieczną formą jest przesłanie z Niemiec do Polski przekazu bankowego. W przypadku, gdy polski odbiorca będzie dysponował kontem bankowym posiadającym międzynarodowy numer tzw. IBAN i numerem banku tzw. BIC i kwota przekazu będzie wynosiła nie więcej niż 12.500,00 euro nie będą pobierane, przez niemiecki bank, żadne opłaty z tytułu omawianego przelewu bankowego. Nie będzie żadnych opłat, gdy właściciel konta dokona sam

elektronicznego przelewu ze swojego konta bankowego w ramach tzw. online-banking. W przypadku braku numerów IBAN i BIC wysokość opłat będzie wynosiła od 6,00 euro do ok. 50,00 euro (w zależności od banku i wysokości przelewu bankowego).

W przypadku przelewu dokonywanego przez bank z Niemiec do Polski, gdy właściciel w Polsce nie posiada numeru konta bankowego tzw. IBAN, a bank nie posiada numeru BIC, będą pobierane opłaty od każdej operacji w wysokości od 6,00 do ok. 50,00 euro (w zależności od tabeli opłat i prowizji danego niemieckiego banku).

Rekapitulując należy podkreślić, że przy operacjach przekazywania kapitału zarówno z Niemiec do Polski jak i z Polski do Niemiec należy w każdym przypadku zasięgnąć informacji u urzędnika bankowego obsługującego dział operacji zagranicznych.

Kapitał. Zasady otwierania rachunków bankowych i lokat (niezbędne dokumenty etc.)

Polski obywatel potrzebuje przedłożyć następujące dokumenty w celu otwarcia konta bankowego w postaci np. rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego (tzw. ROR) w niemieckim banku:

1. Ważny dowód osobisty (paszport). Po 1 maja 2004 r. przekraczanie polsko-niemieckiej granicy przez polskich obywateli będzie odbywało się w oparciu o ważny dowód osobisty zarówno w tzw. „stary” jak i nowy tj. plastikowy. Pomimo to zaleca się posiadanie ważnego paszportu. Paszport ten może być potrzebny przy załatwianiu niezbędnych formalności związanych z otwarciem konta bankowego.
2. Zaświadczenie o stałym/czasowym zameldowaniu na terenie Niemiec (niem. Anmeldung bei der Meldebehörde), którego ważność musi opiewać na co najmniej 6 miesięcy. Obowiązek meldunkowy dla osób przybywających do Niemiec stanowi, że musi ono zostać dokonane w ciągu 7 roboczych dni od daty przyjazdu. Zameldowanie czasowe np. w hotelu nie jest w tym przypadku honorowane jako ustawowy obowiązek meldunkowy wynikający z przepisów ustaw, które obowiązują w poszczególnych krajach związkowych Niemiec i miastach będących jednocześnie krajami związkowymi np. w Berlinie. W przypadku Berlina obowiązuje ustawa o zameldowaniu (niem. Gesetz über Meldewesen in Berlin vom 26.02.1985). Niezbędnym warunkiem otrzymania zameldowania jest zawarcie umowy najmu mieszkania (niem. Mietvertrag) na terenie miejscowości, gdzie dana

osoba zamierza przebywać z podaniem osób, które w tym mieszkaniu będą zamieszkiwać. Umowa najmu musi być podpisana (ew. podstemplowana i podpisana w przypadku najmu mieszkania od spółdzielni mieszkaniowej) przez wynajmującego (niem. Vermieter) i najemcę (niem. Mieter). Z podpisaną umową najmu należy zgłosić się do najbliższego terytorialnie biura meldunkowego ludności (niem. Bürgeramt). Biura te są zlokalizowane zazwyczaj w ratuszach, urzędach dzielnicowych, urzędach miast i gminy. W biurze meldunkowym należy wypełnić wniosek meldunkowy (niem. Anmeldung bei der Meldebehörde) składający się z formularza formatu A-4 oraz dodatkowego formularza o potwierdzeniu zameldowania (formatu A-5) przeznaczonego dla zainteresowanego (niem. ANMELDEBESTÄTIGUNG). W biurze meldunkowym mogą być potrzebne, np. dla zameldowania członków najbliższej rodziny, takie dokumenty jak np. akt ślubu, metryka urodzenia dziecka przetłumaczone na jęz. niemiecki przez tłumacza przysięgłego. Należy podkreślić, że te ostatnie dokumenty będą obowiązkowo potrzebne w Urzędzie ds. Obcokrajowców wydającym pozwolenie na pobyt. Formularz Anmeldebestätigung jest podstawą do dokonywania wszelkiego typu czynności cywilno-prawnych, w tym otwarcia rachunku bankowego i musi być pieczołowicie przechowywany.

3. Prawo pobytu, wydane wydawania zaświadczenia poświadczającego prawo pobytu obywatela polskiego w RFN zostały omówione we wcześniejszych punktach niniejszego opracowania.

Po dokonaniu czynności zameldowania i otrzymaniu zaświadczenia o prawie pobytu na terenie Niemiec należy zgłosić się do wybranego przez siebie banku i wypełnić wniosek o otwarcie takiego rachunku/konta bankowego, jakie dana osoba pragnie posiadać. Założenie rachunku typu ROR jest uwarunkowane, w przypadku niektórych banków (np. Postbank), wymogiem comiesięcznych wpłat rzędu 1.000,00 euro lub więcej.

Przy składaniu wniosku o otwarcie konta bankowego (nadanie numeru konta bankowego trwa to ok. 1 tygodnia) nie trzeba dokonywać jakichkolwiek wpłat. Po ok. 7 dniach na adres stałego zameldowania zostaje przysłana wiadomość o otwartym koncie wraz z numerem. W tym momencie można dokonać pierwszej wpłaty pamiętając jednak, że wpłaty gotówkowe w wysokości 15.000,00 euro i więcej są natychmiast odnotowywane przez pracowników banku i informacja o tym fakcie jest przekazywana do centralnego rejestru bankowego.

Możliwości lokowania kapitału, nabywania papierów wartościowych

Osoba posiadająca konto/rachunek bankowy może bez ograniczeń dokonywać terminowych lokat kapitałowych, kupować, poprzez swój bank, akcje niemieckich spółek notowanych na giełdzie papierów wartościowych czy też nabywać papiery wartościowe typu obligacje skarbu państwa oferowane do publicznego obrotu. Istnieje również możliwość zakupu jednostek uczestnictwa funduszy inwestycyjnych. Należy pamiętać, że lokowanie kapitału pochodzącego z nieudokumentowanych źródeł jest odnotowywane w rejestrze bankowym, który współpracuje z urzędami skarbowymi zlokalizowanymi w rejonie zameldowania osoby dokonujących transakcji wskazujących na działania noszące znamiona wykroczeń lub przestępstw karno-skarbowych.

Warunku uzyskiwania kredytów i pożyczek

Osoby posiadające rachunek/konto bankowe mogą zaciągać, ale we własnym banku, bez większych problemów, kredyty konsumpcyjne jednak na niewielkie kwoty – proporcjonalne do stanu własnego konta i dotychczasowego przebiegu operacji dokonywanych na tymże koncie. Uzyskiwanie w Niemczech kredytów na większe kwoty rzędu np. 100.000,00 euro jest uwarunkowane posiadaniem zabezpieczeń w postaci nieruchomości (np. dom, działka), własnościowego mieszkania, polisy ubezpieczeniowej na życie, aktywów w postaci długoterminowych papierów wartościowych, a przypadku firm np. maszyn przedstawiających znaczną wartość. Zabezpieczenie przyjmuje wówczas postać tzw. cesji praw własności na danej maszynie (samochodzie itp.). Generalna zasada przy wycenie danego zabezpieczenia (dokonywanego na zlecenie opłacane przez przyszłego kredytobiorcę) pokazuje, że jego wartość musi wynosić od 2 do 3 razy tyle ile wynosi wartość udzielanego kredytu. Nie ma możliwości, jak dotychczas, zaciągania kredytu w niemieckim banku oferując jako zabezpieczenie własny dom lub działkę o znacznej wartości położoną na terenie Polski.

Informacji nt. warunków uzyskiwania przez polskich obywateli na terenie RFN kredytów i pożyczek udzielają również polskie oddziały operacyjne niemieckich banków. Dla przykładu niemiecki Commerzbank AG jest właścicielem polskiego banku BRE Bank S.A., który to posiada na terenie Polski 21 oddziałów operacyjnych we wszystkich miastach wojewódzkich.

Opracowanie WEH-Berlin: J. Idzikowski przy współpracy: A. Słysz, I. Cech, M. Muszyński, M. Kudła, M. Jastrzębski
Aktualizacja: B. Janowski- stan na styczeń 2005

Załącznik

Z dniem 1 stycznia 2004 r. weszły w RFN w życie dwie nowe regulacje prawa o wykonywaniu rzemiosła (Handwerksordnung, skrócie HwO).

Podstawową zmianą jest zmniejszenie dotychczasowej liczby 94 rodzajów zawodów, dla wykonywania których niezbędnym jest posiadanie świadectwa mistrzowskiego, do 41. W załączniku A – Rzemiosło objęte obowiązkiem posiadania dopuszczenia do jego wykonywania – pozostały następujące zawody:

1. Murarz i betoniarz (Mauer und Betonbauer).
2. Zdun i wykonawca powietrznej instalacji grzewczej (Ofen- und Luftheizungsbauer).
3. Cieśla (Zimmerer).
4. Dekarz (Dachdecker).
5. Wykonawca dróg (Straßenbauer).
6. Wykonawca izolacji cieplnej, przed zimnem i pochłaniającej dźwięki (Wärme-, Kälteund Schallschutzisolierer).
7. Studniarz (Brunnenbauer).
8. Kamieniarz i rzeźbiarz, prace w kamieniu (Steinmetzen und Steinbildhauer).
9. Wykonawca sztukaterii (Stukkateure).
10. Malarz i lakiernik (Maler und Lackierer).
11. Wykonawca rusztowań (Gerüstbauer).
12. Kominiarz (Schornsteinfeger).
13. Wykonawca części/konstrukcji z metalu (Metallbauer).
14. Mechanik chirurgiczny (Chirurgiemechaniker).
15. Mechanik samochodowy, wykonanie/naprawa karoserii (Karosserie- und Fahrzeugbauer).
16. Mechanik precyzyjny (Feinwerkmechaniker).
17. Mechanik rowerowy (Zweiradmechaniker).
18. Wykonawca klimatyzacji (Kälteanlagebauer).
19. Technik przekazu informacji (Informationstechniker).
20. Technik samochodowy (Kraftfahrzeutechniker).
21. Mechanik maszyn rolniczych (Landmaschinenmechaniker).
22. Rusznikarz (Büchsenmacher).
23. Blacharz (Klempner).
24. Wykonawca instalacji, w tym instalacji grzewczej (Instalateur und Heizungsbauer).
25. Technik elektryczny (Elektrotechniker).
26. Mechanik budowy maszyn z napędem elektrycznym (Elektromaschinenbauer)
27. Stolarz (Tischler).
28. Wykonawca łodzi i statków (Boots- und Schiffbauer).
29. Powroźnik (Seiler).
30. Piekarz (Bäcker).
31. Cukiernik (Konditoren).
32. Rzeźnik (Fleischer).
33. Optyk oczny (Augenoptiker).
34. Akustyk aparatów słuchowych (Hörgeräteakustiker).
35. Technik ortopeda (Orthopädietechniker).
36. Wykonawca butów ortopedycznych (Orthopädieschumacher).
37. Technik dentystyczny (Zahntechniker).
38. Fryzjer (Friseur).
39. Szklarz (Glaser).
40. Dmuchacz szkła i wykonawca aparatury ze szkła (Glasbläser und Glassapparatebauer).
41. Wulkanizator i mechanik do opon (Vulkaniseuere und Reifenmechaniker).

Zawody zredukowane z dotychczasowej listy 94 zawodów załącznika A zostały przeniesione do załącznika B1, która zawiera zawody rzemieślnicze, dla wykonywania których świadectwo mistrzowskie nie jest konieczne. W części załącznika B2 wymienione są, bez zmian, zawody uznane za rzemieślniczo-podobne, a więc wykonywane bez świadectwa mistrzowskiego.

Część załącznika B1 zawiera następujące (zredukowane z dawnego załącznika A) zawody:

1. Układacz kafli, płytek i mozaiki (Fliesen-, Platten- und Mosaikleger).
2. Producent cegieł betonowych i terrakoty (Betonstein- und Terrazohersteller).
3. Układacz jastrychu (Estrichleger).
4. Wykonawca pojemników i aparatów.
5. Zegarmistrz (Uhrmacher).
6. Grawernik (Graveure).
7. Wykonawca pożytecznych i dekoracyjnych elementów z metalu (Metallbildner).
8. Galwanizer (Galwaniseure).
9. Odlewnik metali i dzwonów (Metall- und Glockengießer).
10. Mechanik cięcia metalu, kucia noży (Schneidwerkzeugmechaniker).
11. Złotnik, kowalstwo (Gold- und Silberschmiede).
12. Układacz parkietu (Parkettleger).
13. Wykonawca rolet i żaluzji (Rolladen- und Jalousiebauer).
14. Modelarz (Modelbauer).
15. Tokarz, prace w drewnie (zabawki) i kości słoniowej (Drechsler, Elfenbeinschnitzer und Holzspielzeugmacher).
16. Rzeźbiarz, w drewnie (Holzbildhauer).
17. Bednarz (Böttcher).
18. Wyplatacz koszyków (Korbmacher).
19. Krawiec damski i męski (Damen- und Herrensneider).
20. Hafciarka (Sticker).
21. Modystka (Modisten).
22. Tkacz (Weber).
23. Wykonawca żagli (Segelmacher).
24. Kuśnierz (Kürschner).
25. Szewc (Schumacher).
26. Rymarz (Sattler und Feintäschner).
27. Dekorator wnętrz (Raumausstatter).
28. Młynarz (Müller).
29. Piwowar (Brauer und Mälzer).
30. Kiper (Weinküfer).
31. Pracznik, także czyszczenie tekstyliów (Rextilreiniger).
32. Wykonawca przedmiotów użytkowych i ozdobnych z wosku (Wachszieher).
33. Sprzątacznik, także czyszczenie budynków i otoczenia budynków (Gebäudereiniger).
34. Ozdabiacz powierzchni szklanych (Glasveredler).
35. Optyk precyzyjny (Feinoptiker).

36. Malarz szkła i porcelany (Glas- und Porzellanmaler).
37. Szlifierz i grawer kamieni szlachetnych (Edelsteinschleifer und –graveure).
38. Fotograf (Fotografen).
39. Introligator (Buchbinder).
40. Drukarz książek: zecer i drukarz (Buchdrucker: Schriftsetzer; Drucker).
41. Drukarz druku sitowego (Siebdrucker).
42. Fleksograf (Flexografen).
43. Ceramik (Keramiker).
44. Wykonawca organów i fisharmonii (Orgel- und Harmoniumbauer).
45. Wykonawca pianin i klawesynów (Klavier- und Cembalobauer).
46. Wykonawca, także naprawianie, instrumentów muzycznych z posuwem ręcznym, jak akordeon, harmonijka ustna (Handzuginstrumentenbauer).
47. Wykonawca skrzypiec (Geigenbauer).
48. Wykonawca smyczków do skrzypiec (Bogenbauer).
49. Wykonawca metalowych instrumentów dętych (Metallblasinstrumentenmacher).
50. Wykonawca drewnianych instrumentów dętych (Holzblasinstrumentenbauer).
51. Wykonawca instrumentów szarpanych (Zupinstrumentenbauer).
52. Złotnik (Vergolder).
53. Producent szyldów i reklam świetlnych (Schilder- und Lichtreklamehersteller).